

Multi-Level Analysis of Factors in Cyber sexual Victimization of Children and Adolescents

Mahmoud Mahdavi¹ | Alireza Ghaderi²

1. Assistant Professor, criminal Law and criminology Department, Faculty of law and political science, Tehran University, Tehran, Iran. Email: mahmahdavi46@ut.ac.ir
2. Corresponding Author, Master of Science in Criminal Law for children and adolescent, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: a.r.ghaderi0491@ut.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Received: 1 January 2026
Revised: 5 February 2026
Accepted: 19 March 2026
Available Online: 22 June 2026

Keywords

Victimization, Juveniles,
Sexual Abuse,
Cyberspace, Multiaxial
Analysis.

Abstract

With advances of technology and emergence of new situations in the digital era, victimization of children has obtained complex and modern forms. The present study has been conducted in order to analyze effective factors and causes of on this type of victimization of juveniles. The central issue of the research is to identify various factors that facilitate or accelerate the process of child victimization in this complex environment. This research is descriptive-analytical in terms of methodology. The dominant approach in this research is meta-analysis of pre-existing data. Data collection was carried out through a systematic review of documents and a library method. For this purpose, a variety of information sources were used, including written and digital resources, scientific research articles, academic theses, domestic and international reports, as well as reputable scientific databases. The findings of the study show that cyber sexual victimization of children is the result of a complex interaction of several key factors: internal factors, including individual characteristics such as age, gender, and virtual lifestyle, and psychological factors such as sexual curiosity and thrill seeking; and external factors, including community-based factors such as the socio-economic level of the family, the cultural gap in media and sexual literacy education and training, and development-based factors such as the socialization of the child by the family. The present study has provided a context to design multi-dimension preventive measures and effective supporting policies by presenting a comprehensive analysis of multi-level factors affecting this phenomenon.

Cite this article: Mahdavi, M.; Ghaderi, A. (2025). Detailed Abstract: Multi-Level Analysis of Factors in Cyber sexual Victimization of Children and Adolescents. *Criminal Law Doctrines*, 22(30). 369-405 . <https://doi.org/10.30513/cld.2026.8000.2238>

© The Author(s). Publisher: Razavi University of Islamic Sciences.

Extended Abstract

Introduction

The rapid acceleration of digital transformation has turned cyberspace into a field for the convergence of traditional criminal patterns and emerging crimes. Researchers in the field of criminology have classified crimes committed in cyberspace into two distinct types: "digitally environment-related" and "pure cybercrimes." Juveniles, as vulnerable developing populations in the contemporary digital environment, are exposed to a triple-layered augmented acquired vulnerability (physical-emotional-identity) due to cognitive limitations in risk assessment and early contact with harmful content. This exposure demands normative social system responses in the form of enhanced protective frameworks. What factors lead to or facilitate the process of cyber sexual victimization of juveniles? This question constitutes the main inquiry of the present research.

Method

This research is descriptive-analytical in nature, and the predominant approach in this study is meta-analysis of pre-existing data. Data collection was conducted through systematic document review and library-based methods. To this end, diverse information sources were utilized, including written and digital resources, peer-reviewed scientific articles, academic theses, domestic and international reports, and reputable scientific databases. This research is based on a multi-layered and multi-level analysis that enables comprehensive examination of factors influencing victimization. This approach, by integrating data from previous studies, provides multi-dimensional analysis.

Findings

The research findings indicate that cyber sexual victimization of children is the result of the complex interaction of several key factors that can be analyzed in three main sections. The first section addresses individual-psychological causes of victimization, where demographic characteristics including age and gender have been identified as key variables. Juveniles are the predominant actors in cyberspace, considered pioneers of this digital ecosystem thanks to their technological knowledge superiority and family structure transformations. However, inherent distinctions arising from developmental stages (including physical weakness, cognitive limitations, personality immaturity, and lack of experience) intensify their inherent vulnerability to cybercrimes. Furthermore, women and girls, due to gender factors, have greater vulnerability to cybercrimes, especially sexual crimes. Regarding psychological characteristics, curiosity and advent-seeking as developmental traits begin in early childhood and peak in adolescence. Empirical research has proven that curiosity about sexual unknowns is the core component of sexual victimization in these developmental periods. Additionally, emotional sensitivity as a key psychological trait in adolescence which by creating impulsive behaviors

and risky decision-making, intensifies vulnerability to cyber threats. Adolescents with emotional sensitivity in cyberspace are systematically exposed to abuse, exploitation, and psychological harm. This vulnerability can be explained through two causal pathways: first, intra-individual characteristics including deficits in emotional regulation skills and behavioral inhibition; second, cyber seduction techniques that, leveraging this psychological readiness, facilitate exploitation. In the behavioral patterns section, research shows that victimization is the direct result of lifestyle and risky individual behaviors. The greater the interaction with unsafe environments and criminal individuals, the more the probability of victimization increases. Key findings in this regard indicate that approximately 70 percent of victimized users used their personal photos as profile pictures on social networks. Approximately 20 percent used images that were attractive to criminals. Approximately 90 percent had membership in unethical interaction-oriented social networks. Users who spend more than 3 hours daily on social networks face 2.7 times increase in the probability of victimization against online harassment. This increased rate is also observed for users under 18 who spend more than 3 hours daily on social networks.

The second section of the findings addresses environmental-social causes of victimization. Regarding the type of child socialization by family, sexual education is considered an educational, continuous, and dynamic process that through transferring necessary knowledge and insight in this domain, aids the growth of beliefs and existential values of individuals. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) explicitly states: sexual education, as an educational process, is organized in the direction of nurturing correct sexual attitudes and skills. Sexual education in Iran, due to the traditional social fabric, has always faced conceptual, theoretical, and practical challenges. Obstacles in this domain include: resistance from the family institution and traditional beliefs that consider sexual education an abnormal matter; at the micro-level, parents' psychological resistance and weak intergenerational communication skills that limit the space for constructive dialogue; and at the middle level, the educational system faces shortage of specialized personnel, weak standard educational resources, and lack of a systematic strategic document. Regarding social position and class, what is meant by the term social position in this analytical context is not that classical concept commonly used in sociological discourses, but rather a multi-dimensional structure of demographic and identity distinctions related to systematic marginalization. Research findings show that Black people are targeted by cyber sexual harassment twice as much as White people. Immigrant and non-native children face double victimization rate compared to native children. Sexual minorities are exposed to virtual sexual harassment at a rate of 41 percent higher. Sexual victimization rates among sexual minorities are three times higher than other groups. In the economic level and status section, multi-faceted studies have consistently confirmed the structural relationship between residing in economically low-tier ecosystems and the progressive prevalence of the crime-victimization phenomenon. Structured poverty and livelihood necessities act as key facilitating factors in the formation of digital transactional interaction phenomena. Children from impoverished families face three times the probability of sexual exposure in cyberspace more than the privileged groups. Economic deprivation, by creating the

discourse of "coerced sexual profit-oriented activity," directs individuals lacking material capital toward informal platforms. In these spaces, the body becomes transformed into a unit of commodity exchange.

Conclusion

The findings of this research clearly and decisively indicate that victimization in this realm is the result of a complex interaction of intra-individual, psycho-developmental, and social-structural factors, and reducing it to a single cause would lead to error in analysis and management. Intra variables such as young age, vulnerable gender, and risky online lifestyle provide a suitable ground for victimization occurrence. There is a significant correlation between psychological characteristics of adolescence including pure curiosity and blind thrill-seeking with increased cyber vulnerability. Developmental factors, especially the quality of intra-family relationships and child socialization methods, play a determining role. Social factors such as marginal socio-economic status, migration status, and ethnic-national ties, play an undeniable role in completing the causality chain of victimization. Suggested strategies in this regard include: drafting and enacting a "Comprehensive Law for Protection of Juveniles in Cyberspace" with clear criminalization of various forms of cyber sexual victimization; establishing specialized branches in prosecution offices and courts with trained judges in cyber matters and psychology of children; institutionalizing education of "secure digital literacy" and "health-oriented sexual education" in school curricula from elementary level; implementing mandatory "digital age parenting" workshops for parents and creative media campaigns; creating confidential support networks and "comprehensive centers for supporting cyber-victimized children"; encouraging production of "child SIM cards and internet" with smart supervision capabilities; and establishing maximum coordination between all relevant institutions under the leadership of a "National Command Center."

Authors' Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization, drafting, and revision of all versions of the manuscript.

Ethical Considerations

The authors observed all ethical standards and refrained from data fabrication, falsification, plagiarism, and any form of research misconduct.

Funding

This research received no financial support from governmental, commercial, or non profit organizations.

Conflict of Interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

Use of Artificial Intelligence Tools

No AI tool was used in this research.

تحليل چند سطحی عوامل بزه‌دیدی جنسی کودکان و نوجوانان در فضای سایبر

محمود مهدوی^۱ | علیرضا قادری^۲

۱. استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران | mahmahdavi46@ut.ac.ir

۲. نویسنده مسئول، کارشناس ارشد حقوق کیفری اطفال و نوجوانان، دانشگاه تهران، ایران. | a.r.gnaderi0491@ut.ac.ir

چکیده

با پیشرفت‌های فناوری و ظهور موقعیت‌های جدید در عصر دیجیتال، بزه‌دیدی کودکان آشکال پیچیده و نوینی به خود گرفته است. یکی از مصادیق نگران‌کننده این تحولات، بزه‌دیدی جنسی سایبری است. پژوهش حاضر با هدف واکاوی علل و عوامل مؤثر بر این نوع از بزه‌دیدی کودکان و نوجوانان انجام شده است. مسئله محوری تحقیق شناسایی عوامل مختلفی است که فرایند بزه‌دیدی این قشر را در این محیط پیچیده تسهیل یا تسریع می‌نماید. این پژوهش از منظر روش، توصیفی - تحلیلی است و رویکرد غالب در آن فراتحلیل داده‌های پیش موجود می‌باشد. گردآوری داده‌ها از طریق مرور نظام‌مند اسناد و با روش کتابخانه‌ای انجام پذیرفته است. بدین منظور، از منابع اطلاعاتی متنوعی شامل منابع مکتوب و دیجیتال، مقالات علمی پژوهشی، پایان‌نامه‌های دانشگاهی، گزارش‌های داخلی و بین‌المللی، و نیز پایگاه‌های داده معتبر علمی بهره گرفته شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بزه‌دیدی جنسی سایبری کودکان حاصل تعامل پیچیده چند دسته عوامل کلیدی است: عوامل درونی مشتمل بر ویژگی‌های فردی مانند سن، جنسیت و سبک زندگی مجازی و عوامل روان‌شناختی نظیر کنجکاوی جنسی، هیجان‌طلبی؛ عوامل بیرونی شامل عوامل جامعه‌مدار از قبیل سطح اقتصادی - اجتماعی خانواده، خلأ فرهنگی در تربیت و آموزش سواد رسانه‌ای و جنسی؛ و عوامل رشد‌محور نظیر نوع جامعه‌پذیری کودک توسط خانواده است. این مطالعه با ارائه تحلیل جامعی از عوامل چندسطحی مؤثر بر این پدیده، زمینه را برای طراحی راهبردهای پیشگیرانه چندبعدی و تدوین سیاست‌های حمایتی مؤثر فراهم می‌نماید.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۲۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۹/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۱

تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۴/۱۰/۱۳

کلیدواژه‌ها

بزه‌دیدی، کودکان و نوجوانان، سوءاستفاده جنسی، فضای سایبر، تحلیل چندمحوری.

استناد: مهدوی، محمود؛ قادری، علیرضا. (۱۴۰۴). تحلیل چند سطحی عوامل بزه‌دیدی جنسی کودکان و نوجوانان در فضای سایبر. آموزه‌های حقوق کیفری، ۲۲(۳۰)، ۳۶۹-۴۰۵.
<https://doi.org/10.30513/cld.2026.8000.2238>

مقدمه

امتداد پیشرفت‌های فناورانه در سده حاضر زمینه‌ساز تکوین فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی گردید. این سپهر مجازی با دارا بودن اوصاف ممتاز و خصایص بی‌همتا به تدریج به مؤلفه‌ای جوهری در زیست اجتماعی انسان‌های عصر حاضر مبدل شد. این فضا که روابط بین‌الذهانی را دستخوش دگرگونی‌های بنیادین نموده، به ایجاد نوعی هویت دوگانه و حقوق چندلایه نیز انجامیده است؛ گویی که سوژه مدرن در پس این تحولات، صاحب وجودی ثانوی یا حیاتی مجازی گشته است. نفوذ فزاینده این فضای مجازی به تمامی وجوه حیات بشری، انقلابی خاموش، اما ژرف را در ساحت‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و معرفتی موجب شده است (خلیل‌پور چالکیاسری، ۱۳۹۹)، به گونه‌ای که می‌توان از بازتعریف مفاهیمی چون فضای عمومی و کنش ارتباطی در پرتو این تحولات سخن گفت. به‌رغم کارکردهای مثبت شبکه‌های اجتماعی، ذات چندگانه این رسانه‌ها مستلزم واکاوی انتقادی آسیب‌های بالقوه آن‌هاست. غفلت از این امر می‌تواند زمینه‌ساز ناهنجاری‌های ساختاری در سطوح خرد و کلان جامعه شود. شتاب‌انگیزی تحولات دیجیتال فضای مجازی را به میدانی برای هم‌افتادگی الگوهای بزهکاری سنتی و جرائم نوظهور تبدیل کرده است. در این راستا پژوهشگران حوزه جرم‌شناسی، جرائم ارتكابی در فضای سایبری را به دو گونه متمایز «مرتبط با محیط دیجیتال» و «جرائم سایبری محض» طبقه‌بندی کرده‌اند. از وجوه تمایز بنیادین جرائم سایبری نیز می‌توان به سیالیت ساختاری، انطباق پویا با سازوکارهای امنیتی، پنهان‌سازی هویتی نسبی فاعلان، و ماهیت فراسرزمینی این پدیده‌های بزهکارانه اشاره نمود (نجفی ابرنآبادی، ۱۳۹۹، ص. ۱۳).

بزه‌دیده‌شناسی به عنوان شاخه‌ای از علوم جنایی، با رسالتی دوگانه متولد شد: کاستن از رنج قربانیان از رهگذر ارتقای حمایت‌ها، و تضمین شناسایی رسمی حقوق آنان. این رشته با چنین اهدافی موجودیت خود را در پهنه علوم جنایی تثبیت کرد (کاریو، ۱۴۰۱، ص. ۲۴).

پژوهشگران بزه‌دیدگی کودکان در فضای مجازی را عمدتاً در دو گونه سوءاستفاده‌های جنسی مبتنی بر شبکه و آسیب‌های روانی - عاطفی ناشی از تعاملات دیجیتال طبقه‌بندی نموده‌اند (کرامتی معز، ۱۳۹۹، ص. ۴۶). کودکان در محیط دیجیتال با طیف وسیعی از تهدیدات مواجه هستند که از طریق سازوکارهای پیچیده و چندبعدی به آنان آسیب می‌رساند. این آسیب‌ها که عمدتاً ماهیتی روانی - اجتماعی دارند، می‌توانند تأثیرات ماندگاری بر رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی کودکان بر جای بگذارند. بزه‌دیدگی کودکان در شبکه‌های اجتماعی به وضعیتی اشاره دارد که در آن کاربران خردسال

در حین فعالیت در فضای مجازی در معرض تعاملات مخاطره‌آمیز و بالقوه آسیب‌زا قرار می‌گیرند. شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که این پدیده عمدتاً شامل مواجهه با درخواست‌های نامشروع جنسی، مکالمات با محتوای نامناسب، و اجبار به افشای اطلاعات شخصی می‌شود که در پلتفرم‌های مراوداتی مانند اینستاگرام به‌طور ویژه دیده می‌شود. ابعاد این پدیده گاه از محدوده تعاملات مجازی فراتر می‌رود و به حوزه فیزیکی تسری می‌یابد. مواردی مانند ارسال محتوای غیراخلاقی به‌صورت فیزیکی، برقراری تماس‌های تلفنی ناخواسته، یا درخواست ملاقات‌های حضوری، حتی در زمانی که کودک فعالانه از پلتفرم استفاده نمی‌کند، از مصادیق این گسترش هستند. از منظر آسیب‌شناسی، می‌توان پیامدهای این بزه‌دیدگی را در دو حوزه اصلی بررسی کرد: نخست، آسیب‌های جنسی که شامل انواع بهره‌کشی و سوءاستفاده می‌شود، و دوم، آسیب‌های روانی - عاطفی که متأثر از فشارهای روانی و عواطف منفی ناشی از این تعاملات است.

در عصر حاضر، شاهد ظهور و گسترش پدیده‌ای نگران‌کننده در حوزه آسیب‌شناسی مجازی کودکان هستیم که در ادبیات پژوهشی معاصر تحت عنوان «بزه‌دیدگی جنسی سایبری» شناخته می‌شود. این شکل خاص از بزه‌دیدگی چندبعدی که هم‌زمان ابعاد جنسی و روانی - عاطفی را در بر می‌گیرد، به‌عنوان یکی از چالش‌های نوظهور در حقوق کیفری کودکان و روان‌شناسی رشد کودک، توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است.

به باور برخی پژوهشگران، نیاز به مطالعات بزه‌دیده‌شناختی، به‌ویژه آن دسته که بر پیمایش‌های بزه‌دیدگی متکی هستند، محرکی اساسی برای رجوع به اصول نخستین به شمار می‌رود. این اندیشمندان با طرح پرسش انتقادی «از غیربزه‌دیده‌ها چه می‌دانیم؟»، بر اهمیت کانونی‌شناسایی مواردی که بزه‌دیده محسوب نمی‌شوند، انگشت می‌گذارند. در تحلیل نهایی آنان، ناتوانی در پرداختن به این خلأ نظری، به پیدایش آنچه «پارادوکس پیشگیری» نامیده می‌شود دامن می‌زند و در نتیجه، کارآمدی این پارادایم را در ایجاد تحول، با تردید مواجه می‌سازد (والکلیت، ۱۴۰۰، ص. ۱۳).

پژوهش‌های متعددی در حوزه جرائم سایبری و بزه‌دیدگی کودکان در فضای مجازی انجام شده است.^۱ با این حال، مقاله حاضر که در چارچوب جرم‌شناسی علت‌شناختی،

۱. اعظمی و طارهمیان (۱۳۹۹) در پژوهش خود تحت عنوان «بررسی شیوع آزار سایبری و متغیرهای دموگرافیک آزارگران آزاریدگان و آزارگر - آزاردیده‌های سایبری» دریافتند افرادی با باورهای خانوادگی سست که در معرض انفکاک خانوادگی قرار دارند، نسبت به سایرین با احتمال بیشتری درگیر پدیده آزارگری و آزاردیدگی سایبری می‌شوند.

ایقانی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله «علت‌شناسی و ارائه راهکارهای پیشگیری غیرکیفری از بزه‌دیدگی اطفال در فضای مجازی»، علل

بزه‌دیده‌شناسی کودکان و بزه‌دیده‌شناسی سایبری تدوین یافته است، از تمایزات مفهومی قابل توجهی برخوردار است. این پژوهش در مقایسه با سایر مطالعات موجود در این حوزه، رویکردی عمیق‌تر و تحلیل‌گرانه‌تر اتخاذ نموده است. در حالی که تحقیقات پیشین عمدتاً به توصیف پدیده یا بررسی کلی جرائم سایبری علیه کودکان پرداخته‌اند، مطالعه حاضر با تمرکز ویژه بر مکانیسم‌های علی و زمینه‌ساز بزه‌دیدگی جنسی سایبری، به واکاوی نظام‌مند عوامل فردی، روان‌شناختی و اجتماعی مؤثر در این فرایند می‌پردازد.

لذا سؤال اصلی پژوهش پیش‌رو این‌گونه قابل طرح است:

چه عواملی باعث بروز یا تسهیل روند بزه‌دیدگی جنسی سایبری کودکان و نوجوانان می‌شوند؟

۱. علل فردی - روان‌شناختی

علل فردی روان‌شناختی بزه‌دیدگی بر آن دسته از عوامل متمرکز است که در سطح فردی، زمینه‌ساز افزایش آسیب‌پذیری و تقویت موقعیت بزه‌دیده بالقوه می‌گردد. این چارچوب تحلیلی، سه رکن اصلی را بررسی می‌کند. نخست، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی از قبیل سن و جنسیت است که به عنوان متغیرهای پایه، الگوهای متفاوتی از خطرپذیری را ایجاد می‌کنند. دوم، ویژگی‌های روان‌شناختی قرار دارد که طیفی از عوامل، از جمله سطح کنجکاوی، میزان تحریک‌پذیری و هیجان‌طلبی را در بر می‌گیرد. در نهایت، الگوهای رفتاری خاص ناشی از این ویژگی‌ها چارچوب عینی تعامل فرد با محیط را شکل می‌دهد و در عمل، بستر مناسب برای وقوع بزه را فراهم می‌سازد. این عوامل در پیوندی همگام، فرد را به سوژه‌ای جذاب برای بزه‌کار تبدیل می‌کنند و احتمال بزه‌دیدگی را به نحو چشمگیری افزایش می‌دهند.

۱-۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

سن و جنسیت به عنوان متغیرهای کلیدی، الگوهای متفاوتی از بزه‌دیدگی را ایجاد می‌کنند. گروه‌های سنی خاص مانند کودکان، نوجوانان (و یا سالمندان) و همچنین جنسیت افراد، با سطوح

عام بزه‌دیدگی در فضای مجازی را واکاوی نموده و راهکارهای پیشگیری اجتماعی و وضعی را ارائه کرده‌اند. این پژوهش، کم‌اطلاعی والدین، ناکارآمدی سیاست‌های ساماندهی اوقات فراغت و فقدان سیاست‌های کلان را از عوامل مؤثر در بزه‌دیدگی می‌شمارد. موسوی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «فرایند بزه‌دیدگی اطفال در فضای سایبری با تأکید بر عوامل اقتصادی»، با بهره‌گیری از چارچوب‌های جرم‌شناختی کلاسیک نظیر انتخاب عقلانی و فعالیت روزمره، به تبیین علل بزه‌دیدگی کودکان پرداختند. صفاری و ایمانی (۱۳۹۹) در مقاله «تأثیر بزه‌دیدگی اطفال و نوجوانان بر بزه‌کاری و پیشگیری از آن»، از طریق مصاحبه با ۲۷ کودک مقیم کانون اصلاح و تربیت تهران، روند تولید بزه‌کاری ناشی از بزه‌دیدگی را به صورت عام بررسی کردند.

متفاوتی از آسیب‌پذیری و انواع خاصی از بزه‌ها مرتبط‌اند. این ویژگی‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در مطالعات بزه‌دیدگی دارند.

۱-۱-۱. سن

کودکان و نوجوانان کنشگران غالب فضای سایبری‌اند که به لطف برتری دانش فناوریانه و تحولات ساختار خانواده، پیش‌گامان این زیست‌بوم دیجیتال محسوب می‌شوند (ابوذری، ۱۳۹۵، ص. ۵۸). با این حال، تمایزات ماهوی ناشی از مراحل رشدی (شامل ضعف جسمانی، محدودیت‌های شناختی، ناپختگی شخصیتی و کمبود تجربه)، آسیب‌پذیری ذاتی آنان را در برابر بزه‌های سایبری تشدید می‌کند. متغیر سنی به‌عنوان عاملی تعیین‌کننده، بر اساس اصل هم‌تنظری آسیب‌پذیری و ظرفیت‌های حفاظتی، رابطه‌ای علی با افزایش بزه‌دیدگی ایجاد می‌نماید، به‌طوری که طبق اصل خطی آسیب‌پذیری، کاهش توانمندی‌های زیستی روانی مستقیماً با افزایش احتمال بزه‌دیدگی سایبری هم‌بسته است.

مبنای تحلیل بزه‌دیدگی کودکان در فضای سایبری بر شناسایی وضعیت ویژه رشدی وابسته به سن استوار است که پنج مؤلفه بنیادین آن عبارت‌اند از: وابستگی ساختاری به والدین به‌مثابه پایه امنیت زیستی - اجتماعی، نیازمندی ذاتی به دریافت مهرورزی و ثبات هیجانی، آسیب‌پذیری فزاینده ناشی از محدودیت‌های تکاملی، کاستی‌های ادراکی در بازنمایی واقعیت‌های محیطی، و کم‌ظرفیتی شناختی نسبت به خطر و پیامدهای ناخواسته زیست‌بوم دیجیتال. این شاخص‌های درهم‌تنیده زیرساخت تبیین‌کننده الگوهای بزه‌دیدگی سایبری را تشکیل می‌دهند (عمرانی، ۱۳۹۴). خوش‌بینی ادراکی و کاستی شناختی نسبت به مخاطرات سایبری به‌عنوان متغیرهای فرعی وابسته به سن، ناشی از رشد شناختی ناکامل و کم‌تجربگی در کودکی‌اند. این نقصان شناختی توانایی تشخیص رفتارهای پرخطر را تضعیف می‌نماید و پیش‌شرط اصلی بزه‌دیدگی محسوب می‌گردد. مهاجمان با مکانیزم فریب مبتنی بر جلب اعتماد (استفاده نظام‌مند از علایق شخصی و تحریک کنجکاوی)، از این ضعف شناختی سوءاستفاده می‌کنند. هم‌زمان، ناپختگی شناختی و ناآگاهی از تهدیدات، منجر به همکاری غیرانتقادی کودک در تعاملات سایبری می‌شود که در چرخه‌ای فزاینده، آسیب‌پذیری را تشدید می‌نماید.

بر پایه داده‌های مطالعات میدانی در ایالات متحده (۲۰۲۴)، ۷۳ درصد دختران و زنان ۱۳ تا

۲۱ ساله، بزه دیده آزار و اذیت جنسی سایبری بوده‌اند که نقطه آغاز این روند در اغلب موارد، تولید و اشتراک‌گذاری غیرارادی محتوای جنسی تحت فشار روانی گزارش شده است.^۲ تحلیل یافته‌های پژوهشی در ایالات متحده (۲۰۲۲) نشان‌دهنده تباین تجربیات بزه‌دیدگی جنسی سایبری بر اساس متغیر سنی است: تقریباً ۵۰ درصد نوجوانان ۱۵ تا ۱۷ ساله، دست‌کم یک مورد از شش مصداق فریب‌کاری و بهره‌کشی جنسی آنلاین را گزارش نموده‌اند. این شاخص در گروه سنی ۱۳ تا ۱۴ سال به ۴۳ درصد می‌رسد که طی بازه یک ساله، در معرض درخواست‌ها و آزارهای جنسی قرار گرفته‌اند. در هر دو گروه، الگوی آغازین غالب، تولید و ارسال غیرارادی محتوای مستهجن تحت فشار روانی بوده است.^۳ در پژوهشی مستقل (۲۰۲۳)، با جامعه آماری ۱۰,۰۰۰ نفر از گروه سنی ۱۲ تا ۲۰ سال، توزیع پلتفرم محور بزه‌دیدگی سایبری بدین ترتیب تشریح می‌گردد: ۴۲ درصد در اینستاگرام،^۴ ۳۷ درصد در فیس‌بوک،^۵ ۳۱ درصد در اسنپ‌چت،^۶ و ۱۲ درصد در واتس‌آپ.^۷ کمتر از ۱۰ درصد موارد نیز در سایر برنامه‌ها رخ داده است. این داده‌ها مؤید آن است که افزون بر ۹۰ درصد موارد بزه‌دیدگی و آزار آنلاین کودکان، در پلتفرم‌های مبتنی بر تعاملات اجتماعی شکل می‌گیرد.^۸

بر پایه پژوهش میدانی ونترو^۹ بر روی ۲۰۰ کودک و نوجوان، توزیع سنی بزه‌دیدگان جنسی سایبری بدین گونه است: ۴۲ درصد در گروه ۱۰ تا ۱۲ سال، ۴۰ درصد در بازه ۱۲ تا ۱۷ سال، و ۱۰ درصد در محدوده ۱۷ تا ۱۹ سال (Ventéjoux, 2019, p. 86). تحلیل این مطالعه نشان‌دهنده چهار الگوی رفتاری «گفت‌وگو درباره موضوعات جنسی»، «تولید و ارسال غیرارادی محتوای مستهجن»، «درخواست ارتباط تصویری»، و «تقاضای تصاویر اندام‌های جنسی» در غالب مهاجمان است. او تأیید می‌کند که کودکان در اکثر موارد، مکالمات جنسی را عادی پنداشته و از نیات بزه‌کاران ناآگاه بوده‌اند. مطالعات موازی حاکی از آن است که ۹۹ درصد بزه‌دیدگان

2. <https://explodingtopics.com/blog/cyberbullying-stats>

3. <https://www.pewresearch.org>

4. Instagram

5. Facebook

6. Snap chat

7. WhatsApp

8. <https://cyberbullying.org/category/statistics>

9. Ventéjoux, Aude

جرائم جنسی سایبری در گروه سنی ۱۳ تا ۱۷ سال قرار دارند که ۶۸ درصد آنان ۱۳ تا ۱۴ ساله‌اند. همچنین بیش از ۸۰ درصد این رخدادها از طریق تلفن همراه شخصی رخ می‌دهد. داده‌های دولت بریتانیا (۲۰۲۲-۲۰۲۳) مؤید تمرکز ۸۰ درصدی بزه‌دیدگی جنسی سایبری بر گروه ۱۳ تا ۱۵ سال است (Karsna & Bromley, 2023, p. 8). در پژوهش میدانی دیگر، ۸۵ درصد بزه‌دیدگی‌ها در بازه ۹ تا ۱۵ سال گزارش شده است (۴۵ درصد ۹-۱۲ ساله، ۴۰ درصد ۱۲-۱۵ ساله) و تنها ۱۵ درصد مربوط به گروه ۱۶ تا ۱۸ سال بوده است (منشوری، ۱۳۹۸). همخوان با این یافته‌ها، گزارش رئیس بهزیستی تهران بزرگ (۱۳۹۶) نشان می‌دهد ۱۶۴ دختر فراری پذیرش شده با میانگین سنی ۱۱ تا ۱۶ سال، عمدتاً بزه‌دیده فریب‌کاری مجازی بوده‌اند، که این امر گویای نقش محوری فضای سایبری در پدیده فرار نوجوانان است.^{۱۰}

جمع‌بندی یافته‌ها الگوی هشداردهنده‌ای را نشان می‌دهد: کانون بحرانی آسیب‌پذیری در گروه سنی ۱۳-۱۵ سال متمرکز است که در داده‌های بین‌المللی به‌طور هماهنگ تأیید می‌شود. این الگو نشان می‌دهد که بلوغ شناختی ناقص نوجوانان در این بازه سنی، همراه با کنجکاوی جنسی در حال شکل‌گیری، آن‌ها را در برابر تهدیدات سایبری به شدت آسیب‌پذیر می‌کند. تکرار الگوی تولید محتوای جنسی تحت فشار در پژوهش‌های مختلف، عینیت بخش نظریه کم‌ظرفیتی شناختی است. همچنین، غالب بودن پلتفرم‌های اجتماعی به عنوان بستر وقوع جرم و پیوند دیده‌شده بین بزه‌دیدگی سایبری و پیامدهای عینی مانند فرار از خانه، اثربخشی تهدیدات مجازی را در زندگی واقعی نشان می‌دهد. این تحلیل یکپارچه، ضرورت طراحی راهبردهای حفاظتی چندلایه و هدفمند را فریاد می‌زند.

۱-۲-۱. جنسیت

زنان و دختران به دلیل عوامل جنسیتی، آسیب‌پذیری بیشتری در برابر جرائم سایبری، به‌ویژه جرائم جنسی دارند. این مسئله ناشی از ساختارهای اجتماعی، سبک زندگی متفاوت و ویژگی‌های روان‌شناختی است که آنان را به اهدافی جذاب‌تر برای مجرمان تبدیل می‌کنند. جامعه‌پذیری جنسیتی و ترس از جرم نیز این آسیب‌پذیری را تشدید می‌کند. تحقیقات نشان می‌دهد زنان و دختران به‌طور نامتناسبی بیش از مردان، بزه‌دیده جرائم سایبری می‌شوند (محمدکوره‌پز، ۱۳۹۳). برای مثال، در مطالعه‌ای، ۷۱ درصد از موارد مزاحمت‌های سایبری مربوط به زنان بود (حاجی‌ده‌آبادی؛

10. <https://fararu.com>

سلیمی، ۱۳۹۳). همچنین، از هر ۵ بزه‌دیده، ۴ نفر زن و دخترند و احتمال آزار جنسی آنلاین برای زنان ۸ برابر مردان است (یوسفی، ۱۳۹۶). تحقیقات روان‌شناسی اجتماعی و جرم‌شناسی سایبری نشان می‌دهد که تفاوت‌های جنسیتی در استفاده از فضای مجازی، دختران را در معرض بزه‌دیدگی بیشتری قرار می‌دهد. به دلایل جامعه‌پذیری جنسیتی، دختران تمایل بیشتری به استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای ارتباطات و تعاملات اجتماعی دارند (Navarro, 2016, p. 31). این در حالی است که رفتارهای پرخطر سایبری مانند اشتراک‌گذاری بیش از حد اطلاعات شخصی، تنظیمات نادرست حریم خصوصی و بی‌توجهی به اصول امنیتی پایه، آن‌ها را به طعمه‌های آسان برای مجرمان سایبری تبدیل می‌کند. مطالعات نشان می‌دهد دختران محتوای شخصی بیشتری منتشر می‌کنند، اما از ابزارهای محافظتی کمتری استفاده می‌نمایند که این امر منجر به آسیب‌پذیری مضاعف آن‌ها می‌شود (ابوذری، ۱۳۹۵، ص. ۵۵). بر اساس داده‌های «مرکز پیو»^{۱۱}، ۴۰ درصد دختران نوجوان تجربه اغوای جنسی آنلاین داشته‌اند، درحالی‌که این رقم برای پسران ۲۸ درصد است.^{۱۲} مطالعات دیگر حاکی از آن است که احتمال مواجهه دختران با سوءاستفاده جنسی سایبری سه تا پنج برابر بیشتر از پسران است (Sherman & Sigfúsdóttir, 2009, p. 15151). در برخی پژوهش‌ها، نرخ بزه‌دیدگی جنسی دختران تا ۶۵ درصد گزارش شده، اما این میزان برای پسران حدود ۲۳ درصد است (Stoltenborgh et al., 2011, p. 79). این اعداد به روشنی نشان می‌دهند که چگونه عوامل اجتماعی و روان‌شناختی، زنان و دختران را در محیط دیجیتال آسیب‌پذیرتر می‌سازد. دختران به دلایل روانی - اجتماعی مانند نیاز به تأیید جمعی و فشارهای فرهنگی درباره ظاهر و محبوبیت، در فضای مجازی آسیب‌پذیرترند. رفتارهای آنلاین آن‌ها شامل مشارکت فعال در شبکه‌های اجتماعی و اشتراک محتوای شخصی، اگرچه نشان‌دهنده مهارت‌های ارتباطی است، اما آن‌ها را در معرض تهدیداتی مانند آزار جنسی و انتشار محتوای غیراخلاقی قرار می‌دهد. این سوءاستفاده‌ها اغلب منجر به اضطراب، افسردگی و کاهش اعتماد به نفس می‌شود که چرخه بزه‌دیدگی را تشدید می‌کند. این یافته‌ها لزوم توجه ویژه به این آسیب‌پذیری خاص را نشان می‌دهد.

داده‌ها به وضوح الگوی آسیب‌پذیری مضاعف زنان در فضای سایبری را تأیید می‌کنند. این مسئله ریشه در ساختارهای اجتماعی جنسیتی و الگوهای رفتاری آموخته شده دارد که زنان

11. Pew Research Center

12. <https://www.pewresearch.org>

را به اهدافی آسان برای مجرمان تبدیل می‌کند. از یک سو، جامعه‌پذیری جنسیتی موجب می‌شود زنان برای برقراری ارتباط و تأیید اجتماعی، بیشتر به فضای مجازی روی آورند، و از سوی دیگر، رفتارهای پرخطر نظیر انتشار محتوای شخصی و تنظیمات نادرست حریم خصوصی، خطر بزه‌دیدگی را تشدید می‌کند. آمارها نشان می‌دهد زنان به‌طور ویژه در معرض آزارهای جنسی آنلاین هستند، به‌طوری که احتمال قربانی شدن آنان تا ۸ برابر مردان است. این آسیب‌پذیری فقط به عوامل بیرونی مرتبط نیست، بلکه پیامدهای روانی نظیر اضطراب و افسردگی، چرخه بزه‌دیدگی را تقویت می‌کند. این یافته‌ها ضرورت مداخلات جنسیت‌محور را آشکار می‌سازد؛ از آموزش مهارت‌های دیجیتال تا طراحی سیاست‌های حفاظتی که متناسب با نیازها و خطر خاص دختران باشد.

۲-۱. ویژگی‌های روان‌شناختی

وجود شاخصه‌هایی نظیر تحریک‌پذیری شناختی، جست‌وجوی مشروعیت‌سازی اجتماعی، ضعف در عزت نفس، و گرایش به استقلال‌طلبی زودهنگام، به مثابه پیش‌زمینه‌های علی، سبب تمرکز پژوهشگران حوزه بزه‌دیدگی یا بزهکاری بر این دوره تحولی (کودکی و نوجوانی) شده است. درک علل غلبه کودکان و نوجوانان بر آمار بزه‌دیدگان فضای سایبر و همچنین تحلیل مکانیسم‌های اثرگذاری مخرب محتوای دیجیتال بر این گروه، مستلزم واکاوی نظام‌مند این تابع‌های روان‌شناختی در پیوند با یافته‌های سایر شاخه‌های علوم انسانی است.

۱-۲-۱. کنجکاوی و ماجراجویی

حس کنجکاوی و ماجراجویی به‌عنوان ویژگی‌های تحولی، از اوایل کودکی آغاز و در نوجوانی به اوج می‌رسد. در دوران کودکی، این حس ماهیتی محدود و معطوف به اشیاء و نیازهای اولیه انسانی دارد، لکن هم‌زمان با ورود به نوجوانی، ابعاد گسترده‌تری می‌یابد و افراد را مستعد مواجهه با موقعیت‌ها یا رفتارهای پرخطر می‌سازد. پژوهش‌ها به‌طور تجربی ثابت کرده‌اند که کنجکاوی نسبت به ناشناخته‌های جنسی، مؤلفه محوری بزه‌دیدگی جنسی در این دوره‌های تحولی است. ماجراجویی نیز به مثابه یک سازه شخصیتی یا کنش هدفمند، نقش بنیادین در رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی کودکان ایفا می‌کند که مستقیماً بر تقویت مهارت‌های حل مسئله، افزایش تاب‌آوری، رشد اعتماد به نفس و پرورش خلاقیت تأثیر می‌گذارد. با این حال، ماجراجویی

کنترل نشده و فاقد نظارت، کودکان را در معرض مخاطرات جسمانی و روانی، به ویژه در زیست بوم دیجیتال، قرار می‌دهد. کودکانِ ماجراجو ممکن است ملاحظات امنیتی را نادیده بگیرند و به اشتراک‌گذاری اطلاعات شخصی یا کلیک بر پیوندهای مخرب مبادرت ورزند. همچنین تمایل ذاتی به کشف محیط‌های نوین، احتمال گرفتاری در تهدیدات آنلاین شامل تعامل با غریبه‌ها، مواجهه با محتوای نامناسب و سوءاستفاده جنسی سایبری را افزایش می‌دهد. سوءاستفاده‌گران سایبری نیز با بهره‌برداری نظام‌مند از این حس ماجراجویی و کنجکاوی، نوجوانان را در دام آسیب‌پذیری‌های برنامه‌ریزی شده گرفتار می‌سازند.

در یک مطالعه کیفی همسو با موضوع حاضر، یکی از مصاحبه‌کنندگان که مورد آزار جنسی و سوءاستفاده آنلاین قرار گرفته بود بیان می‌دارد:

” دوست داشتم حق انتخاب‌های زیادی داشته باشم. به همین دلیل، می‌خواستم سر در بیارم و بینم زمانی که آدم با یه نفر دوست می‌شه چه اتفاقی می‌افته. من که قرار نبود باهاش بیرون برم، فقط گاهی صحبت می‌کردیم.

مصاحبه‌کننده دیگر نیز بیان می‌دارد:

” واقعاً می‌خواستم بینم حرف‌هایی که راجع به خودش گفته درسته یا نه؟ می‌خواستم بینم راست می‌گه که وضع مالی آن چنانی داره؟ به همین دلیل قبول کردم و سر قرار رفتم (افضلی گروه، ۱۳۹۹).

در تحلیل مصاحبه‌های انجام‌گرفته در پژوهشی دیگر مشاهده می‌شود بزه‌دیدگان به دلیل کنجکاوی و فعالیت زیاد در شبکه‌های اجتماعی مجازی مورد آزار جنسی سایبری قرار گرفته‌اند. در این راستا یکی از مصاحبه‌کنندگان بیان می‌دارد:

” از روی کنجکاوی، در شبکه‌های اجتماعی با آزارگر دوست شدم.

مصاحبه‌شونده دیگری نیز بیان می‌دارد:

” به دلیل کنجکاوی، پیام تلگرام مبنی بر وارد کردن رمز را استفاده کردم

(شورجیان، ۱۴۰۰)

از سیاق مصاحبه‌های اشاره‌شده می‌توان نتیجه گرفت که ماجراجویی و کنجکاوی نقش کلیدی در بزه‌های جنسی سایبری دارد. وجود عباراتی مانند «می‌خواستم ببینم راست گفته یا نه؟»، «می‌خواستم ببینم چه اتفاقی می‌افته» و «دوست داشتم تجربه کنم»، همگی دلالت به میل به ماجراجویی و حس کنجکاوی دارد که در سنین کودکی و نوجوانی به اوج خود می‌رسد.

۲-۲-۱. تحریک‌پذیری و هیجان‌طلبی

تحریک‌پذیری عاطفی به عنوان ویژگی روان‌شناختی کلیدی در نوجوانی، با ایجاد رفتارهای تکانشی و تصمیم‌گیری‌های مخاطره‌آمیز، آسیب‌پذیری در برابر تهدیدات سایبری را تشدید می‌کند. این وضعیت که در اوان نوجوانی اوج می‌گیرد، منجر به افق دید کوتاه‌مدت، ناتوانی در تأخیر ارضای تمایلات، هیجان‌طلبی بیمارگونه، ریسک‌پذیری آسیب‌زا و خودتنظیمی ناکارآمد می‌شود. مجموعه این عوامل باعث می‌گردد تا نوجوانان پیامدهای کنش‌های خود را کمتر ارزیابی کنند و به‌طور معناداری در معرض موقعیت‌های پرخطر سایبری قرار گیرند، که در نهایت، سهم بسزایی در افزایش نرخ بزه‌دیدی این گروه سنی دارد (حسینعلی‌خانی، ۱۴۰۱).

مطالعات طولی مؤید آن‌اند که نوجوانان دارای تحریک‌پذیری عاطفی با شاخصه‌های بارز آن یعنی برانگیختگی سریع هیجانات شدید، خشم، اضطراب و نوسانات خلقی در فضای مجازی به‌طور نظام‌مند در معرض سوءاستفاده، بهره‌کشی و آسیب‌های روان‌شناختی قرار می‌گیرند. این آسیب‌پذیری مضاعف از دو مسیر علی قابل تبیین است: نخست، ویژگی‌های درون‌فردی شامل نقصان در مهارت‌های تنظیم هیجانی و بازداری رفتاری؛ دوم، فنون فریب‌کارانه اغوای سایبری که با بهره‌گیری از این آمادگی‌های روان‌شناختی، بستر بهره‌کشی را مهیا می‌سازند.

کودکان و نوجوانان با تحریک‌پذیری بالا در فضای سایبری به دلیل سه ویژگی کلیدی، در معرض مخاطرات جدی قرار می‌گیرند:

نخست، واکنش‌های سریع هیجانی به محرک‌های منفی، آن‌ها را مستعد فریب آنلاین می‌کند، به‌طوری که سوءاستفاده‌گران از طریق تهدیدهای کاذب (مانند افشای اطلاعات) یا پیشنهادهای فریبنده (مثل هدایای رایگان)، این آسیب‌پذیری را هدف می‌گیرند.

دوم، نیاز شدید به تأیید اجتماعی که اغلب ریشه در طردشدگی واقعی دارد، موجب جست‌وجوی جایگزین‌های آنلاین می‌شود و سوءاستفاده‌گران با ایجاد روابط ظاهری حمایت‌گرانه و استفاده از پاداش‌های اجتماعی (لایک/کامنت) این فرایند را تسهیل می‌کنند.

سوم، ضعف در کنترل هیجانی و تمایل به تصمیم‌گیری‌های آنی منجر به افشای اطلاعات شخصی، پذیرش درخواست‌های نامعقول یا مشارکت در فعالیت‌های پرخطر می‌شود. این سه‌گانه در محیط‌های تعاملی مانند شبکه‌های اجتماعی تشدید می‌شود و پیامدهایی چون بزه‌دیدگی در جرائم سایبری، سوءاستفاده روانی و بهره‌کشی جنسی را به دنبال دارد. هیجان‌خواهی ویژگی‌ای شخصیتی است که چنین تعریف می‌شود: تمایل به تجربه احساسات جدید، متفاوت و پیچیده و همچنین گرایش به خطرپذیری جسمی و اجتماعی برای دستیابی به این تجربیات (ریو، ۱۴۰۳، ص. ۲۳۱). به عقیده زاگرم،^{۱۳} هیجان‌خواهی صفتی روان‌شناختی است که شامل تنوع‌طلبی، نیاز به هیجانات قوی و موقعیت‌های غیرمعمول می‌شود. چنین افرادی به دنبال موقعیت‌های مهیج، چالش‌برانگیز و حتی مخاطره‌آمیزند تا از طریق آن‌ها تجربیات تازه و جدید را کسب کنند (عمرانی سامیان، ۱۳۹۹).

از منظر شخصیت‌شناسی، افراد هیجان‌طلب عموماً در طیف برون‌گرایی جای می‌گیرند و محیط اجتماعی را منبعی برای تحریک و هیجان می‌دانند. ویژگی‌های بارز آن‌ها شامل بیان بی‌پرده هیجانات، جسارت در تعاملات اجتماعی، تمایل به حفظ استقلال فکری و عملی، عدم پایبندی کورکورانه به هنجارهای مرسوم، و اولویت‌دهی به خواسته‌های شخصی نسبت به انتظارات جامعه است. این گروه معمولاً کمتر مقید به سنت‌ها یا آداب رایج‌اند و رفتارهایشان را بنابر تمایلات فردی تنظیم می‌کنند. تصمیم‌گیری افراد هیجان‌طلب معمولاً در آخرین لحظه است و فقط به تعهدات کوتاه‌مدت پایبندند. آن‌ها به راحتی تعهداتشان را به نفع موقعیت‌های جذاب جدید نادیده می‌گیرند، بی‌آن‌که پیامدهای بلندمدت را ارزیابی کنند یا احساس گناه داشته باشند. این گروه گرایش به بیان آزادانه افکار و احساسات دارند، اما از مسئولیت‌ها و روابط طولانی‌مدت اجتناب می‌ورزند (فرانکن، ۱۴۰۳، ص. ۲۵۱). تحلیل پژوهش‌ها نشان می‌دهد این افراد به دنبال محیط‌هایی‌اند که امکان خلاقیت، تجربه محرک‌های شدید و ارتباط با همسالانِ ناهم‌نوا را فراهم کند تا جایگاهی متناسب با تمایلات خود بیابند. این ویژگی‌ها هیجان‌طلبی را به عاملی کلیدی در بزه‌دیدگی جنسی سایبری تبدیل می‌کند، چراکه موجب کاهش بازداری‌های شناختی، تضعیف ارزیابی خطر و افزایش تمایل به پذیرش پیشنهادهای

13. Zuckerman

غیرمعارف می‌شود. در ترکیب با گمنامی و دسترس‌پذیری فضای سایبر، این آمادگی روان‌شناختی بستر ایدئالی برای سوءاستفاده‌گران فراهم می‌آورد.

۳-۱. الگوهای رفتاری

الگوهای رفتاری قابل پیش‌بینی و تکرارشونده از طریق افزایش مواجهه با موقعیت‌های پرخطر و کاهش هزینه ارتکاب جرم برای بزهکار، فرایند بزه‌دیدی را تسهیل می‌نمایند. این الگوها در چارچوب نظریه فعالیت روزمره و سبک زندگی، فرد را به هدفی جذاب برای بزهکاران تبدیل می‌کند.

۱-۳-۱. سبک زندگی و نوع فعالیت‌های روزمره

تحقیقات نشان می‌دهد گاهی اوقات بزه‌دیدی نتیجه مستقیم سبک زندگی و رفتارهای پرخطر افراد است. هر چه تعامل با محیط‌های ناامن و افراد بزهکار بیشتر باشد، احتمال بزه‌دیدی نیز به شدت افزایش می‌یابد. انتخاب‌های روزمره مانند نوع روابط اجتماعی و شیوه استفاده از فضاهای مجازی، تعیین‌کننده سطح آسیب‌پذیری افراد هستند. این یافته‌ها نشان می‌دهند پیشگیری از بزه‌دیدی نیازمند تغییر رفتارها و افزایش آگاهی نسبت به خطرات است (جلالی فراهانی، ۱۳۹۳، ص. ۷۴). از آنجاکه سبک زندگی قابلیت تعمیم بالایی به مباحث جرم‌شناسی فضای سایبر دارد، برخی از نویسندگان از آن با عنوان «سبک زندگی برخط»^{۱۴} یاد کرده‌اند (فرهادی‌الاشتی، ۱۳۹۵، ص. ۳۹). پژوهش‌ها مؤید آن‌اند که کنش‌های هنجارشکنانه سایبری شامل بازنمایی هویت غیراستاندارد (نمایه‌سازی تصاویر نامتعارف)، هم‌القایی با خرده‌فرهنگ‌های انحرافی، و عدول از پروتکل‌های امنیتی، با نرخ بزه‌دیدی همبستگی معنادار دارند (کرامتی معز، ۱۳۹۹، ص. ۸۷).

در تبیین بزه‌دیدی‌های جنسی سایبری کودکان و نوجوانان، مکانیزم‌های تعاملی آسیب‌زا مواردی چون پذیرش درخواست‌های ارتباطی ناشناسان، پاسخ‌دهندگی غیرفعال به آزارسنجی‌های دیجیتال، تولید محتوای تحریک‌کننده، و مشارکت در شبکه‌های هنجارگریز را شامل می‌شود. پذیرش ارتباطات بین‌نسلی فاقد نظارت توسط کودکان و نوجوانان، به‌ویژه در مواجهه با عدم تقارن سنی، به مثابه مؤید تعاملی مخاطره‌آمیز، زمینه‌ساز بزه‌دیدی ساختاریافته می‌گردد. تحلیل نتایج یک تحقیق بر روی نوجوانانی که مکرراً مورد بزه‌دیدی جنسی در فضای سایبر قرار می‌گرفتند بیان می‌دارد: حدوداً ۷۰ درصد از کاربران بزه‌دیده از عکس شخصی

خود به عنوان عکس نمایه (پروفایل) در شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند، ۲۰ درصد از آنان نیز از عکس‌هایی که برای بزه‌کاران جذابیت داشت استفاده می‌کردند. همچنین پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که بین عضویت در گروه‌های پرخطر و بزه‌دیدگی جنسی ارتباط مستقیم وجود دارد، بدین ترتیب که حدود ۹۰ درصد، در شبکه‌های اجتماعی تعاملی غیراخلاقی (مانند اینستاگرام) عضویت داشته‌اند (حاجی‌ده‌آبادی؛ سلیمی، ۱۳۹۸). تحقیقات در چارچوب نظریه سبک زندگی نشان می‌دهد گزینش‌های آگاهانه/ غیرآگاهانه افراد در تعیین سطح آسیب‌پذیری جنسی سایبری نقشی محوری ایفا می‌کند. شواهد تجربی حاکی است تصمیم‌سازی‌های مخاطره‌آمیز نظیر افشای تصاویر، متون، ترجیحات شخصی و داده‌های حساس در فضای مجازی، مستقیماً موقعیت‌سازی بزه‌دیدگی جنسی را تسهیل می‌نماید. در پژوهشی همسو با موضوع حاضر یکی از مصاحبه‌کنندگان بیان می‌دارد:

» می‌خواستم عکسشو ببینم. کم‌کم عکس‌ها بیشتر و راحت‌تر شد، چون همیشه تا نیمه‌های شب با هم مشغول صحبت بودیم.

یکی دیگر از مصاحبه‌کنندگان بیان می‌دارد:

» کافیه فقط توی یک گروه سکسی عضو بشی، بعدش هر چند دقیقه یک بار یک لینک جدید می‌آد (عظیمی و دیگران، ۱۴۰۲).

برای نمونه، در یک تحقیق همسوی یکی از مصاحبه‌شوندگان که مورد آزار و اذیت آنلاین قرار گرفته بود اظهار می‌دارد:

» احتمال نمی‌دادم کسی از عکس‌های من سوءاستفاده کند! به نظرم، گذاشتن عکس در پروفایل یک مسئله عادی است.

یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان بیان می‌دارد:

» همه توی اینستاگرام عکس می‌گذارند، منم گذاشتم. تمام اعضای خانواده و دوستان من در جای دیگر هستند و از این طریق با هم ارتباط داشتیم؛ به خاطر همین عکس‌ها و فیلم‌های خصوصی از خودم را به اشتراک می‌گذاشتم.

در تحقیق دیگری همسو با موضوع حاضر یکی از مصاحبه‌کنندگان بیان می‌دارد:

” مدت زیادی بود که با او در ارتباط بودم، دائماً از عکس‌ها و مطالبی که منتشر می‌کردم تعریف می‌کرد. دوست بسیار خوبی بود، همیشه برایم عکس می‌فرستاد و خودش را النا معرفی می‌کرد. من هم برایش از خودم عکس می‌فرستادم. بعد از مدتی که درخواست ملاقات حضوری داشت قبول کردم. وقتی به محل قرار رفتم متوجه شدم فردی که خود را النا معرفی کرده بود یک مرد ۵۰ ساله است (افضلی گروه، ۱۳۹۹).

در تحقیق دیگری نیز یکی از بزه‌دیدگان بیان می‌دارد:

” تقصیر خودم بود؛ تمام درخواست‌های دوستی (دنبال کردن) در اینستاگرام را می‌پذیرفتم (شورجیان، ۱۴۰۰).

در یک پژوهش انجام‌گرفته و همسو با موضوع حاضر یکی از مصاحبه‌کنندگان بیان می‌دارد:

” وقتی فیلم خودمو فرستادم دو روز بعدش فهمیدم طرف خودشو فیک معرفی کرده. فکر نمی‌کردم یک نفر بتونه آن‌قدر عوضی باشه. آخه من فکر می‌کردم اون توی شهر دیگه زندگی می‌کنه و هیچ آزاری نمی‌تونه به من برسونه (عظیمی و دیگران، ۱۴۰۲).

در پژوهشی دیگر در این زمینه مصاحبه‌کنندگان بیان داشتند:

” همه توی شبکه‌های اجتماعی عکس می‌گذارند، منم دلم می‌خواست عکس‌هایم را به اشتراک بگذارم. اصلاً خاصیت اینستاگرام این است که عکس و محتوا به اشتراک بگذاریم.

مصاحبه‌شونده دیگری نیز بیان می‌دارد:

” همیشه با خودم فکر می‌کردم عکس‌های من ممکن است به درد چه کسی بخورد. فکر نمی‌کردم کسی به وسیله آن‌ها بتواند مرا مورد آزار و اذیت قرار دهد.

مصاحبه‌کننده دیگری نیز بیان می‌دارد:

”خب، در حقیقت خیال نمی‌کردم با اشتراک‌گذاری این عکس‌ها و محتواها در حقیقت به ضرر خودم عمل می‌کنم (افضلی گروه، ۱۳۹۹).

یکی دیگر از متغیرهای تبیین‌کننده کلیدی در مطالعه پدیده بزه‌دیدگی در فضای سایبری، الگوهای فعالیت روزمره افراد محسوب می‌شود که در چارچوب «نظریه فعالیت‌های روزمره»^{۱۵} تحلیل می‌شود. این نظریه جرم‌شناسی با اتکا بر الگوواره تحلیل محیطی، استدلال می‌نماید که کنش‌های مجرمانه در بستر تعاملات ساختاریافته و الگوهای رفتاری نهادینه شده در زندگی روزمره بزه‌دیدگان شکل می‌پذیرد. یکی از متغیرهای محوری در چارچوب نظریه فعالیت‌های روزمره، مدت زمان بهره‌برداری از فضای سایبری است که بر اساس شواهد پژوهشی، همبستگی مثبت و معناداری با افزایش سطح بزه‌دیدگی افراد نشان می‌دهد. مطالعات مؤید آن است که کاربرانی با میزان استفاده هفتگی بیش از ۱۰ ساعت از محیط‌های سایبری، به‌طور معناداری در مقایسه با کاربران کم‌مصرف، با خطر فزاینده بزه‌دیدگی مواجه‌اند (زررخ، ۱۳۸۹).

تحقیقات بین‌المللی رابطه مستقیمی بین مدت استفاده از فضای مجازی و بزه‌دیدگی کودکان نشان می‌دهد. مطالعات اتحادیه اروپا^{۱۶} (۲۰۲۰) و پیو (۲۰۲۱) بیانگر آن است که بزه‌دیدگان سوءاستفاده آنلاین به‌طور میانگین ۳-۴ ساعت روزانه در شبکه‌های اجتماعی فعالیت داشته‌اند. بنابه گزارش یونیسف، در کشورهای در حال توسعه، کودکانی که روزانه بیش از ۵ ساعت آنلاین هستند، سه برابر بیشتر در معرض شکارچیان جنسی سایبری قرار دارند.^{۱۷} این یافته‌ها مؤید آن است که افزایش زمان حضور دیجیتال، آسیب‌پذیری در برابر تهدیداتی مانند سوءاستفاده جنسی، قلدری و محتوای نامناسب را به‌طور معناداری افزایش می‌دهد (Livingstone et al., 2011, p. 9). در این راستا، پژوهشگران با شواهد کمی مستندسازی شده بیان داشته‌اند: کاربران زیر ۱۸ سال که بیش از ۳ ساعت روزانه در شبکه‌های اجتماعی فعالیت می‌کنند، با افزایش ۲/۷ برابری احتمال بزه‌دیدگی در برابر آزارهای آنلاین مواجه‌اند (Hinduja & Patchin, 2019, p. 340).

15. Routine Activity Theory

16. www.lsc.ac.uk

17. www.unicef.org

متغیر تعیین‌کننده دیگر در آسیب‌پذیری سایبری، نوع و کیفیت بهره‌برداری از فضای دیجیتال است که به عنوان عاملی ساختاری در تشدید دامنه و شدت بزه‌دیدگی عمل می‌نماید، به‌ویژه انجام فعالیت‌های پرخطر سایبری (همچون تعامل در محیط‌های کنترل‌نشده) و فعالیت در کانون‌های جرم‌خیز دیجیتال، احتمال بزه‌دیدگی را به صورت تصاعدی افزایش می‌دهد. چنان‌که پیش‌تر مستند شد، حضور در فضاهای تعاملی فاقد نظارت (نظیر چت‌روم‌های ناشناس) و مواجهه نظام‌مند با محتوای نامناسب، از جمله مکانیسم‌های تسهیل‌کننده بزه‌دیدگی محسوب می‌گردد. تحلیل نهایی نشان می‌دهد که بزه‌دیدگی سایبری محصول تعامل سه عامل کلیدی در سبک زندگی دیجیتال است: مدت زمان استفاده (حضور بیش از ۳-۴ ساعت روزانه)؛ کیفیت تعاملات (عضویت در گروه‌های پرخطر و تعامل با غریبه‌ها)؛ و الگوهای رفتاری (اشتراک‌گذاری محتوای شخصی و تعدی از پروتکل‌های امنیتی). این سه‌گانه در چارچوب نظریه فعالیت‌های روزمره تبیین می‌شود که برهم‌پوشانی زمان، مکان و رفتارهای پرخطر در ایجاد فرصت‌های جرم تأکید دارد.

یافته‌ها حاکی از آن است که سبک زندگی برخط نه تنها بازتاب انتخاب‌های فردی، بلکه محصول شرایط ساختاری است که کاربران در آن عمل می‌کنند. افزایش ۲/۷ (دو و هفت دهم) برابری خطر بزه‌دیدگی در کاربران پرمراجعه، و همبستگی ۹۰ درصدی بین عضویت در گروه‌های غیراخلاقی و بزه‌دیدگی جنسی، مؤید این مدعاست که راهبردهای پیشگیری باید بر تغییر محیط‌های دیجیتال و نه صرفاً تغییر رفتار فردی، متمرکز شوند.

در یکی از پژوهش‌های میدانی همسو با موضوع حاضر یکی از مصاحبه‌شوندگان که در فضای سایبری مورد اغفال و آزار و اذیت آنلاین قرار گرفته بود، بیان می‌دارد:

” روزی ۱۰ ساعت در فضای مجازی هستم.

مصاحبه‌شوندگان دیگر نیز هر کدام بیان می‌کنند:

” روزی ۱۴ الی ۱۵ ساعت را در فضای مجازی می‌گذرانم (افضلی گروه، ۱۳۹۹).

بدین ترتیب می‌توان استدلال نمود که کودکان و نوجوانانی که با فقدان نظارت ساختاریافته والدین، زمان‌های متمادی (عمدتاً فراتر از ۳ ساعت روزانه) را در فضاهای سایبری، به‌ویژه

پلتفرم‌های تعامل محور سپری می‌نمایند، به‌طور سیستماتیک در معرض آسیب‌پذیری مضاعف نسبت به همسالان با استفاده محدود قرار دارند. این امر عمدتاً ناشی از تلفیق دو عامل خطرناک است: اول، تشدید مواجهه با تهدیدات محیطی ناشی از گسترش دامنه تعاملات کنترل‌نشده، و دوم، تضعیف مکانیسم‌های محافظتی درون‌زا (مانند هوشیاری امنیتی و مهارت‌های اجتناب از مخاطرات) که در غیاب چارچوب‌های نظارتی خارجی رخ می‌نماید.

۲. علل محیطی-اجتماعی بزه‌دیدگی

در اینجا در دو قسمت به بررسی نقش عوامل بیرونی در افزایش آسیب‌پذیری افراد می‌پردازیم. قسمت اول بر نقش نهاد خانواده تأکید دارد. کارکرد نامناسب این نهاد در فرایند جامعه‌پذیری می‌تواند به کاهش خودکنترلی و افزایش آسیب‌پذیری فرد منجر شود. قسمت دوم نیز به تأثیر متغیرهای ساختاری مانند فقر و نابرابری می‌پردازد. این عوامل با تضعیف نظارت اجتماعی غیررسمی و محدود کردن دسترسی به منابع حمایتی، بستر مناسب برای آسیب‌پذیری را فراهم می‌سازند.

۲-۱. نوع جامعه‌پذیری کودک توسط خانواده

تحقیقات بسیاری نشان می‌دهند که رشد اجتماعی و عاطفی مناسب تأثیر بسزایی در کاهش قرارگیری افراد در موقعیت‌های بزهکاری و بزه‌دیدگی دارد. کودکانی که در محیط خانواده مهارت‌های اجتماعی لازم را می‌آموزند، کمتر در معرض خطرات مربوط به جرم قرار می‌گیرند (Axpe, 2019, p. 2204). در مقابل، عدم جامعه‌پذیری مناسب می‌تواند به ضعف در شناخت هنجارهای اجتماعی، ناتوانی در تشخیص رفتارهای پرخطر، درک ناکافی از حقوق شخصی و ناآگاهی از مرزهای اخلاقی و قانونی بینجامد (صفاری؛ ایمانی، ۱۳۹۹). این کاستی‌ها فرد را به طعمه‌ای آسان برای سوءاستفاده و بزه‌دیدگی تبدیل می‌کند.

جامعه‌پذیری ناقص منجر به عدم کسب مهارت‌های اساسی مانند توانایی «نه گفتن» در موقعیت‌های خطرناک، درخواست کمک مؤثر و ایجاد روابط سالم می‌شود. این کاستی‌ها کودکان را به طعمه‌های آسانی برای بزهکاران و سوءاستفاده‌گران تبدیل می‌کند. همچنین، عدم یادگیری قواعد اجتماعی اغلب به طرد شدن از سوی همسالان و جامعه می‌انجامد (ملکوتی؛ محسنی، ۱۴۰۲) که این انزوا به نوبه خود فرد را به سمت گروه‌های بزهکار به عنوان جایگزینی برای

پذیرش اجتماعی سوق می‌دهد. از سوی دیگر، بزه‌کاران عموماً اهداف آسیب‌پذیر را انتخاب می‌کنند. کودکانی که به دلیل جامعه‌پذیری ناقص از اعتماد به نفس پایین، مهارت‌های حل مسئله ضعیف و فقدان حمایت اجتماعی رنج می‌برند، به‌طور ویژه‌ای در معرض خطر بزه‌دیدی در انواع آزارها و بهره‌کشی‌های جسمی و جنسی قرار دارند. این عوامل در کنار هم، چرخه معیوبی ایجاد می‌کنند که خطر بزه‌دیدی را به‌طور فزاینده‌ای افزایش می‌دهد.

تربیت جنسی فرایندی تعلیمی، مستمر و پویا محسوب می‌گردد که از رهگذر انتقال دانش و بینش ضروری در این عرصه، به رشد باورها و ارزش‌های وجودی افراد مدد می‌رساند. این آموزش‌ها نه تنها معلومات بنیادین پیرامون مسائل جنسیتی را فراهم می‌آورند، بلکه مهارت‌های کاربردی‌ترین این آموزه‌ها در ساحات زیست واقعی را نیز تقویت می‌نمایند (حجازی و دیگران، ۱۴۰۰).

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)^{۱۸} در این خصوص تصریح می‌کند: «تربیت جنسی به مثابه فرایند تعلیمی، در راستای پرورش نگرش‌ها و مهارت‌های صحیح جنسی سامان می‌یابد. این آموزش‌ها بر تقویت اتکا به نفس، توان ترسیم حدود فردی، حرمت نهادن به حریم خویش و غیره، کاهش مخاطرات سوءاستفاده و خشونت‌های جنسی، و نیز هدایت افراد به سوی مناسبات سالم و اخذ تصمیمات آگاهانه در این عرصه استوار است».^{۱۹} تربیت جنسی در ایران به دلیل بافت سنتی جامعه، همواره با چالش‌های مفهومی، نظری و اجرایی مواجه بوده است. این مشکلات نه تنها اجرای برنامه‌های آموزشی مؤثر را با مانع روبه‌رو کرده، بلکه به شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی و ناهنجاری‌های رفتاری در میان جوانان منجر شده است (افشاری و دیگران، ۱۴۰۱).

یکی از موانع اساسی در این باره مقاومت نهاد خانواده و باورهای سنتی حاکم بر آن است که آموزش مسائل جنسی را امری ناهنجار و متعارض با هنجارهای اجتماعی می‌داند. این نگرش نه تنها انتقال صحیح مفاهیم تربیتی را دشوار می‌سازد، بلکه موجب شکل‌گیری باورهای نادرست و ایجاد مخاطرات متعدد برای نوجوانان می‌شود. به‌رغم این چالش‌ها، اسناد بالادستی نظام آموزشی از جمله «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» و برنامه درسی ملی بر

18. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)

19. UNESCO. (2018). International technical guidance on sexuality education an evidence informed approach. Revised edition, Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://www.who.int>

اهمیت تربیت جنسی تأکید کرده‌اند. در این اسناد، به بهداشت و سلامت دوران بلوغ جنسی و تکمیل هویت جنسی دانش‌آموزان به عنوان ارکان اساسی تربیت جامع‌نگر توجه شده است. این تأکیدات نشان‌دهنده اهمیت موضوع و ضرورت غلبه بر موانع فرهنگی و اجتماعی موجود است. تربیت جنسی به عنوان یکی از ارکان اساسی نظام آموزشی، با چالش‌های ساختاری چندسطحی در ابعاد فردی، خانوادگی، آموزشی و اجتماعی روبه‌روست (قاسمی و دیگران، ۱۴۰۲). در سطح خرد، مقاومت روان‌شناختی والدین و ضعف مهارت‌های ارتباطی میان‌نسلی، فضای گفت‌وگوی سازنده در این حوزه را محدود کرده است. این مسئله با نگرش بزرگسال‌محور به مسائل جنسیتی تشدید شده و شکاف عمیقی بین نیازهای نوجوانان و درک سنتی والدین ایجاد نموده است. در سطح میانی، نظام آموزشی با کمبود نیروهای متخصص، ضعف منابع آموزشی استاندارد و فقدان سند راهبردی مدون همسو با ارزش‌های اسلامی مواجه است. در سطح کلان، جامعه با تفسیرهای نادرست از مفهوم تربیت جنسی دست به گریبان است که ناشی از کمبود سواد رسانه‌ای و برداشت‌های غیرتخصصی از مبانی دینی است.

۲-۲. موقعیت و پایگاه اجتماعی

مراد از اصطلاح «موقعیت اجتماعی» در این بافت تحلیلی، نه آن مفهوم کلاسیک متداول در گفتمان‌های جامعه‌شناختی مرسوم (متعلق به سلسله مراتب مبتنی بر پایگاه اقتصادی یا منزلت سنتی)، بلکه ساختار چندبُعدی تمایزهای جمعیت‌شناختی و هویتی مرتبط با حاشیه‌نشینی نظام‌مند است. این انگاره به‌طور مشخص تجربه زیسته تعلق به گروه‌های اقلیتی مشخصی را در بر می‌گیرد که در معرض سازوکارهای طرد ساختاری قرار دارند، از جمله: وضعیت مهاجرتی (به‌مثابه یک موقعیت جمعیت‌شناختی فرودست)، تعلق به اقلیت‌های قومی یا نژادی به حاشیه‌رانده شده و عضویت در طیف‌های جنسیتی و جنسی غیرهژمونیک (شامل آن دسته از افراد که تحت عنوان اقلیت‌های جنسیتی طبقه‌بندی می‌شوند). بر اساس یافته‌های بزه‌دیده‌شناسی انتقادی، وابستگی به گروه‌های اقلیتی، وضعیت مهاجرتی و موقعیت بیگانگی، از عوامل پیش‌بینی‌کننده افزایش آسیب‌پذیری در برابر بزه‌دیدگی هستند (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۹۱). پژوهش‌ها نشان می‌دهند سیاه‌پوستان دوبرابر سفیدپوستان هدف آزارهای جنسی سایبری قرار می‌گیرند. کودکان مهاجر و غیربومی نیز نسبت به کودکان بومی، با میزان بزه‌دیدگی مضاعف مواجه‌اند. مطالعات گسترده در آمریکا حاکی از آن است که دانش‌آموزان آمریکایی - آفریقایی تبار، لاتین تبار و آسیایی تبار

به‌طور معناداری بالاترین سطوح بزه‌دیدگی جنسی سایبری را تجربه می‌کنند (Sawyer et al., 2008, p. 114). گزارش‌های مرکز پژوهشی پیو در سال ۲۰۲۲ نیز بالاترین نرخ بزه‌دیدگی‌های جنسی سایبری را به‌ترتیب متعلق به سیاه‌پوستان، اسپانیایی‌زبانان و آسیایی‌تباران می‌داند. از دیگر مصادیق شایان تأمل در این سیاق، اقلیت‌های جنسی موسوم به «دگرباشان جنسی»^{۲۰} است. بر پایه واکاوی نظام‌مند مستندات پژوهشی، این استنتاج مسلم حاصل می‌گردد که کودکان و نوجوانان متعلق به اقلیت‌های جنسی، در مقایسه با افراد دگرجنس‌گرا با میزان به‌مراتب بالاتری از آزارهای جنسی سایبری مواجه می‌شوند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که افراد غیردگرجنس‌گرا با نرخ ۴۱ درصدی بیشتری مورد آزارهای جنسی مجازی قرار می‌گیرند (Cooper & Blumenfeld, 2012, p. 160). همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که زنان اقلیت‌های جنسی در سنین متأخر بیش از مردان هم‌گروه خود هدف آزارها و سوءاستفاده جنسی سایبری واقع می‌شوند. در مقابل، پسران هم‌جنس‌گرا و اقلیت‌های جنسی به‌طور قابل توجهی بیش از دختران این طیف، آماج آزارهای جنسی برخط هستند (Schneider, 2015, p. 620). مطالعات نشان می‌دهند نزدیک به نیمی از کودکان و نوجوانان این جامعه به‌طور پیوسته در معرض تهدیدات جنسی آنلاین هستند که اغلب شامل دریافت محتوای جنسی ناخواسته می‌شود. یافته‌های پاول و همکاران نیز مؤید آن است که میزان بزه‌دیدگی جنسی در بین دگرباشان جنسی سه برابر بیشتر از سایر گروه‌هاست (Powell et al., 2019, p. 400). این آمارها آسیب‌پذیری فوق‌العاده بالای این گروه را در فضای سایبری نشان می‌دهد. به‌نظر از آنجا که کودکان و نوجوانان دگرباش جنسی بیش از همتایان خویش احساسات نهفته هراس، تشویش و بی‌پناهی را تجربه می‌نمایند، در نتیجه، مستعد بزه‌دیدگی در برابر جرائم جنسی، به‌خصوص در فضای سایبر و شبکه‌های اجتماعی می‌گردند.

تحلیل نهایی نشان می‌دهد موقعیت اجتماعی حاشیه‌نشین، اعم از تعلق به گروه‌های قومی و نژادی اقلیت، مهاجران یا اقلیت‌های جنسی، به‌عنوان عاملی ساختاری در تشدید بزه‌دیدگی جنسی سایبری عمل می‌کند. این الگو که با تئوری طرد نظام‌مند قابل تبیین است، نشان می‌دهد سازوکارهای تبعیض ساختاری، گروه‌های مذکور را در معرض آسیب‌پذیری مضاعف قرار می‌دهد. داده‌ها به‌وضوح حاکی از آن است که سیاه‌پوستان تا دو برابر بیشتر هدف

آزارهای جنسی سایبری قرار می‌گیرند، اقلیت‌های جنسی با سه برابر شدن نرخ بزه‌دیدگی جنسی مواجه‌اند و کودکان مهاجر با میزان مضاعف بزه‌دیدگی نسبت به هم‌تایان بومی روبه‌رو هستند. این چشم‌انداز نشان می‌دهد بزه‌دیدگی سایبری صرفاً پدیده‌ای فردی نیست، بلکه بازتولید نابرابری‌های ساختاری در فضای مجازی است. از این رو، راهبردهای مقابله باید بر مداخلات نظام‌مند متمرکز شوند؛ از طراحی سیاست‌های ضد تبعیض در پلتفرم‌ها تا تقویت مکانیزم‌های حمایتی برای گروه‌های حاشیه‌ای.

۳-۲. سطح و وضعیت اقتصادی

مطالعات چندوجهی همواره مؤید رابطه ساختاری میان سکونت در زیست‌بوم‌های فرودست اقتصادی و شیوع تصاعدی پدیده بزهکاری/ بزه‌دیدگی بوده‌اند. فقر ساختاریافته و ضرورت‌های معیشتی به عنوان عوامل تسهیل‌کننده کلیدی در شکل‌گیری پدیده ارتباطات معاملاتی دیجیتال عمل می‌کنند. این رابطه علی در چارچوب نظریه سرمایه‌گذاری بدن قابل تحلیل است که در آن، بدن به عنوان ابزار مبادله اقتصادی در شبکه‌های دیجیتال بازتعریف می‌شود.

شواهد تجربی به وضوح نشان می‌دهند که پایگاه اجتماعی - اقتصادی پایین، همراه با کاستی در شبکه‌های حمایت اجتماعی و ناتوانی در ایجاد پیوندهای اجتماعی پایدار، به عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های قوی بزه‌دیدگی جنسی کودکان عمل می‌کنند (Elgar et al., 2015, p. 2095). پژوهش سدلاک و همکاران نشان می‌دهد که پایگاه اقتصادی - اجتماعی پایین به عنوان متغیر پیش‌بین قوی در بزه‌دیدگی جنسی سایبری کودکان عمل می‌کند. بر اساس تحلیل‌های کمی، کودکان خانواده‌های محروم با احتمال سه برابری در مقایسه با گروه‌های برخوردار، در معرض تعرضات جنسی در فضای مجازی قرار دارند (Sedlak et al., 2010, p. 211). لی و همکاران در پژوهش طولی خود نشان داده‌اند که تجربه محرومیت اقتصادی در دوران تکوین شناختی (۵-۱۲ سالگی)، زمینه‌ساز آسیب‌پذیری نظام‌مند در برابر اشکال بزه‌دیدگی به خصوص بزه‌دیدگی جنسی می‌شود. این گروه نه تنها نرخ وقوع بزه‌دیدگی بالاتری را تجربه می‌کنند، بلکه پیامدهای روان‌شناختی پایداترتری از جمله اختلال استرس پس از سانحه و افت عملکرد تحصیلی نشان می‌دهند (Lee et al., 2017, p. 386). مطالعه پترسون و همکاران با روش‌شناسی ترکیبی نشان می‌دهد که تاب‌آوری در برابر آزارهای سایبری با موقعیت اجتماعی - اقتصادی همبستگی معناداری دارد. کودکان طبقات فرادست جامعه به دلیل دسترسی به

محیط‌های دیجیتال ایمن‌سازی شده، شبکه‌های حمایتی قوی و آگاهی‌بخشی مستمر، با کاهش محسوس احتمال بزه‌دیدگی سایبری مواجه‌اند (Pedersen et al., 2023, p. 410). همسو با این یافته‌ها، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که پایگاه اقتصادی - اجتماعی پایین، خطر فزاینده‌ای در مواجهه با سوءاستفاده‌های جنسی ایجاد می‌کند (Runarsdottir et al., 2019, p. 1788). اوشیما و همکاران نیز مکانیسم علی این پدیده را کمبود سرمایه عاطفی - روانی در خانواده‌های محروم اقتصادی تشخیص داده‌اند (Oshima et al., 2014, p. 386). گواهی تجربی مؤسسه پیو نیز نشان می‌دهد که شکاف درآمدی (۳۰,۰۰۰ دلار در مقابل ۷۵,۰۰۰+ دلار درآمد سالانه) به عنوان شاخص پیش‌بینی‌کننده، شیوع معنادار بزه‌دیدگی سایبری در کودکان کم‌بضاعت را نشان می‌دهد. این مطالعات به وضوح نشان می‌دهند که فقر ساختاری یکی از مکانیزم‌های کلیدی در آسیب‌پذیری سایبری کودکان است.

محرومیت اقتصادی با ایجاد گفتمان «اجبار به کنش‌وری جنسی سوداگونه»، افراد فاقد سرمایه مادی را به سمت پلتفرم‌های غیررسمی سوق می‌دهد. در این فضا بدن به مثابه کالا می‌شود. این فرایند نه تنها چرخه بزه‌دیدگی جنسی سایبری را تسریع می‌کند، بلکه الگوهای جدیدی از بزه‌دیدگی نظام‌مند را در فضای دیجیتال نهادینه می‌سازد. مطالعات متعدد همبستگی معناداری را بین فقر ساختاری و پایگاه اجتماعی - اقتصادی پایین با افزایش آسیب‌پذیری کودکان در برابر بزه‌دیدگی جنسی تأیید کرده‌اند. در این الگو آسیب‌پذیری‌های اقتصادی به عنوان پیش‌شرطی برای بهره‌کشی سایبری عمل می‌کنند.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف واکاوی پدیده بزه‌دیدگی جنسی سایبری به مثابه یکی از شاخص‌ترین صور بزه‌دیدگی اطفال و نوجوانان در سپهر مجازی، به انجام رسید. یافته‌های این تحقیق به طرز گویا و قاطع دلالت بر این امر دارد که بزه‌دیدگی در این عرصه حاصل برهم‌کنش پیچیده‌ای از عوامل درون‌فردی، روانی - رشدی و اجتماعی - ساختاری است و تقلیل آن به علتی یگانه، موجبی برای خطا در تحلیل و تدبیر خواهد بود. تحلیل داده‌ها مبین آن است که متغیرهای درونی نظیر سن پایین، جنسیت آسیب‌پذیر و سبک زندگی پرخطر آنلاین، که مشخصه آن اتکای مفرط بر فضای مجازی برای سامان‌بخشی به کنش‌های اجتماعی و سپری کردن اوقاتی مدید خارج از

حیطه نظارت سرپرستان است، بستر مساعدی برای وقوع بزه‌دیدگی را فراهم می‌آورد. این مطالعه همچنین همبستگی معناداری را میان خصایص روان‌شناختی دوره نوجوانی از جمله کنجکاوی محض و هیجان‌طلبی کورکورانه با افزایش میزان آسیب‌پذیری سایبری به تصویر می‌کشد. یافته‌ها به نحوی صریح گواهی می‌دهند که تبیین این پدیده منحصرراً از رهگذر عوامل فردی، نارسا و ناکافی است. عوامل رشدی، به‌طور اخص، کیفیت مناسبات درون‌خانوادگی و نحوه جامعه‌پذیری کودک، نقشی تعیین‌کننده ایفا می‌نمایند، چنان‌که به تناسب کاهش سطح صمیمیت و ارتباطات مؤثر میان اعضای نهاد خانواده، آسیب‌پذیری کودک در فضای سایبری تصاعدی افزایش می‌یابد. افزون بر این، عوامل جامعه‌مدار همچون پایگاه اقتصادی - اجتماعی حاشیه‌ای، وضعیت مهاجرت و تعلقات قومی - نژادی، سهمی غیرقابل اغماض در تکمیل زنجیره علیت بزه‌دیدگی دارند.

در خاتمه و با عنایت به یافته‌های این پژوهش، مقابله با پدیده بزه‌دیدگی جنسی سایبری کودکان مستلزم عبور از توصیف و تحلیل صرف، به سمت تدوین نقشه راه عملیاتی، چندبعدی و هماهنگ است. این امر تنها از طریق اتخاذ یک سیاست جنایی یکپارچه که در آن بازدارندگی کیفری، پیشگیری رشد‌محور، حمایت همه‌جانبه از بزه‌دیده و مسئولیت‌آفرینی برای فعالان فضای مجازی در کنار یکدیگر قرار گیرند، ممکن خواهد بود. در گام نخست، تقویت زیرساخت حقوقی و قضایی از طریق تکمیل چارچوب تقنینی ضروری است. تدوین و تصویب «قانون جامع حمایت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی» که در آن، بزه‌دیدگی جنسی سایبری با تعریفی روشن جرم‌انگاری شده باشد، امکان مداخله زودهنگام مراجع قضایی و انتظامی را فراهم می‌آورد. این قانون باید مسئولیت‌های شفاف و سنگینی را برای پلتفرم‌های داخلی و بین‌المللی مقیم ایران در زمینه پیشگیری، کشف و گزارش این جرائم، از جمله الزام به استفاده از فناوری‌های شناسایی و حذف محتوای مرتبط با سوءاستفاده جنسی از کودکان، تعیین کند و ضمانت اجرای مؤثری مانند جریمه‌های سنگین یا محدودیت فعالیت برای آن‌ها پیش‌بینی نماید. هم‌زمان، نظام دادرسی نیازمند تخصصی‌سازی است؛ تشکیل شعب ویژه در دادسراها و دادگاه‌ها با قضات آموزش‌دیده در امور سایبری و روان‌شناسی کودک، و ایجاد واحدهای ویژه در پلیس فتا متشکل از کارآگاهان فنی، روان‌شناس و مددکار اجتماعی، می‌تواند فرایند پیگیری این پرونده‌های پیچیده را تسهیل و از بزه‌دیده محافظت کند. با این

حال، تقویت نظام کیفری به‌تنهایی کافی نیست و می‌بایست به موازات آن، یک برنامه ملی توانمندسازی و آگاه‌سازی را با جدیت دنبال کرد. نهادهای سازش آموزش «سواد دیجیتالی امن» و «تربیت جنسی سالم محور و متناسب با سن» در برنامه درسی مدارس از دوره ابتدایی، کودکان و نوجوانان را با مهارت‌های تشخیص خطر، حفظ حریم خصوصی و «نه گفتن» مجهز می‌سازد. اجرای کارگاه‌های اجباری «فرزندپروری در عصر دیجیتال» برای والدین و کمپین‌های رسانه‌ای خلاق، آگاهی عمومی را ارتقا می‌دهد. این آموزش‌ها باید برای گروه‌های آسیب‌پذیرتر مانند دختران نوجوان، کودکان خانواده‌های آشفته یا کم‌بضاعت، و اقلیت‌های قومی و جنسی، به‌صورت هدفمند و با حساسیت بیشتری ارائه گردد. در سطح حمایتی، ایجاد شبکه‌های در دسترس و محرمانه مانند توسعه خطوط تلفنی و پلتفرم‌های گزارش‌دهی آنلاین ۲۴ ساعته، و تأسیس «مراکز جامع حمایت از کودکان بزه‌دیده سایبری» که خدمات روان‌درمانی، حقوقی و مددکاری را یک‌جا ارائه می‌دهند، ضروری است. از سوی دیگر، مداخله در محیط فناورانه از طریق تشویق به تولید «سیم‌کارت و اینترنت کودک» با قابلیت‌های نظارتی هوشمند و ایجاد سامانه رتبه‌بندی اپلیکیشن‌ها بر مبنای ایمنی کودک، به خانواده‌ها در ایجاد محیط دیجیتال امن‌تر کمک می‌کند. تحقق این راهبرد گسترده نیازمند هماهنگی حداکثری بین تمام نهادهای ذی‌ربط تحت رهبری یک «ستاد ملی» با اختیارات کافی است. قوه قضائیه، وزارتخانه‌های ارتباطات، آموزش و پرورش، بهداشت، کشور، سازمان بهزیستی، پلیس فتا، صداوسیما و نهادهای مدنی باید در یک همکاری سیستماتیک، مسئولیت‌های خود را در این چارچوب یکپارچه به پیش ببرند. پشتیبانی این اقدامات نیز مستلزم انجام پژوهش‌های مستمر برای رصد الگوهای جدید بزهکاری و ارزیابی اثرگذاری برنامه‌هاست. در نهایت، این چشم‌انداز چندلایه که در آن، سخت‌افزار حقوقی و قضایی قدرتمند، با نرم‌افزار آموزش و فرهنگ‌سازی توانمندساز و شبکه‌های حمایتی پاسخ‌گو پیوند خورده است، می‌تواند به تدریج اکوسیستم دیجیتال ایران را به فضایی امن‌تر برای رشد و شکوفایی کودکان تبدیل کند و از آنان در برابر تهدیدات پیچیده عصر مجازی حفاظت نماید.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

نویسندگان در نگارش مقاله هیچ‌گونه کمک مالی مشخصی از نهادهای تأمین مالی در بخش‌های دولتی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده‌اند.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان در نگارش و پژوهش مقاله مشارکت یکسان داشته‌اند.

اعلامیه هوش مصنوعی مولد و فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی در فرایند نگارش

در نگارش این مقاله از ابزار هوش مصنوعی Gemini و deep seek در بازنویسی با حفظ محتوا، خلاصه‌سازی و ترجمه برخی متون استفاده شده است. لازم به ذکر است که تمامی مراحل توسط نویسندگان کنترل نهایی شده و نظارت انسانی بر تمام بخش‌های مقاله انجام گرفته است.

تعارض منافع

نویسندگان این مقاله اعلام می‌کنند که در نگارش آن هیچ تعارض منافی ندارند.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان از جعل داده‌ها، تحریف، سرقت علمی و هرگونه سوءرفتار پژوهشی اجتناب کرده و اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آن‌هاست.

بیانیه دسترسی به داده‌ها

هیچ داده‌ای در دسترس نیست.

فهرست منابع

۱. ابوذری، مهرنوش. (۱۳۹۵ش). **جرم‌شناسی سایبری**. تهران: میزان.
۲. افشاری، محمد؛ سرمدی، محمدرضا؛ و ناطقی، فائزه. (۱۴۰۱ش). تعیین شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب تربیت جنسی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول متناظر با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. **پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی**، ۳۰ (۵۴)، ۱۱-۳۳. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2.33-11.54>
2516972.1401.30.54.1.6
۳. افضل‌گره، معصومه. (۱۳۹۹ش). **تحلیل بزه‌دیده‌شناسی آزار جنسی دختران در فضای سایبر**. رساله دکتری علوم اجتماعی - مطالعات زنان. حقوق زن در اسلام. دانشکده علوم انسانی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۴. جلالی‌فراهانی، امیرحسین. (۱۳۹۳ش). نظریه سبک زندگی. در: **دانشنامه بزه‌دیده‌شناسی و پیشگیری از جرم**، (زیر نظر علی‌حسین نجفی ابرندآبادی). تهران: میزان.
۵. حاجی‌ده‌آبادی، احمد؛ سلیمی، احسان. (۱۳۹۳ش). اصول جرم‌انگاری در فضای سایبر (با رویکردی انتقادی به قانون جرائم رایانه‌ای). **مجلس و راهبرد**، ش. ۸۰، ص. ۷۸-۷۷.
۶. حاجی‌ده‌آبادی، محمدعلی؛ سلیمی، احسان. (۱۳۹۸ش). بزهکاری و بزه‌دیدگی بومی‌های اینترنت از علت‌شناسی تا پاسخ‌دهی در پارادایم ترمیمی. **مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی**، ۴۹ (۱)، ۴۱-۶۳. <https://doi.org/10.22059/jqclcs.2019.73346>
۷. حجازی، زهرا؛ قادری، مصطفی؛ صادقی، علیرضا؛ صمدی، پروین؛ و نیکنام، زهرا. (۱۴۰۰ش). سنتزپژوهی مؤلفه‌ها و کنشگران برنامه درسی تربیت جنسی خانه-مدرسه. **پژوهش‌های تربیتی**، ۸ (۴۲)، ۷۸-۱۱۴. <http://dx.doi.org/10.52547/erj.8.42.78>
۸. خلیل‌پور چالکسیاری، سید عباس. (۱۳۹۹ش). سیاست تقنینی کیفری ایران در قبال تأمین امنیت کودکان در فضای مجازی. **حقوق کودک**، ۲ (۵)، ۱۶۱-۱۸۷. دسترس‌پذیر در: <http://childrights-journal.ir/article-1-56-fa.html>
۹. زرخ، احسان. (۱۳۸۹ش). **جرم‌شناسی فضای مجازی**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی. مؤسسه آموزش عالی شهید اشرفی اصفهانی. اصفهان.
۱۰. صفاری‌علی، ایمانی مهرنوش. (۱۳۹۹ش). تأثیر بزه‌دیدگی اطفال و نوجوانان بر بزهکاری و پیشگیری از آن. **رهیافت پیشگیری**، ۳ (۲)، ۱۵۱-۱۷۸.
۱۱. عظیمی، علی؛ سلیمی، هادی؛ نعیمی، ابراهیم. (۱۴۰۲ش). واکاوی عوامل بسترساز آزار جنسی آنلاین در دختران نوجوان. **مشاوره کاربردی**، ۲ (۱۳)، ۱۰۱-۱۱۴. <https://doi.org/10.22055/jac.2023.45179.1998>
۱۲. علی‌زاده شورجیان، سارا. (۱۴۰۰ش). **رویکرد بزه‌دیده‌شناسی حمایتی به دختران بزه‌دیده آزار جنسی در شبکه‌های اجتماعی مجازی**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم انسانی. دانشگاه کاشان. کاشان.
۱۳. عمرانی سامیان، رباب. (۱۳۹۹ش). **بررسی نقش هیجان‌خواهی و ابعاد سرشت و منش بر اعتیاد**

- به اینترنت در بین دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی. دانشگاه آزاد اسلامی. اردبیل.
۱۴. عمرانی، گلسا. (۱۳۹۴ش). بررسی جرم‌شناختی بزه‌دیدگی جنسی در شبکه‌های اجتماعی فیسبوک و توئیتر. پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی. دانشگاه علامه طباطبائی. تهران.
۱۵. فرانکن، رابرت. (۱۴۰۳ش). انگیزش و هیجان. (ترجمه غلامرضا محمودی و دیگران؛ ج. ۱۲). تهران: نشر نی.
۱۶. فراهادی آلاشتی، زهرا. (۱۳۹۵ش). پیشگیری وضعی از جرایم سایبری راهکارها و چالش‌ها. تهران: میزان.
۱۷. کرامتی معز، هادی. (۱۳۹۹ش). بزه‌دیدگی‌شناسی کودکان در شبکه‌های مجازی. تهران: دادگستر.
۱۸. کاریو، روبرو. (۱۴۰۱ش). بزه‌دیدگی‌شناسی از گسستن پیوند بین اشخاص تا ترمیم اجتماعی. (ترجمه سید حسام‌الدین سید اصفهانی). تهران: میزان.
۱۹. مارشال ریو، جان. (۱۴۰۳ش). انگیزش و هیجان. (ترجمه یحیی سیدمحمدی، ج. ۴۰). تهران: روان.
۲۰. محمدکوره‌پز، حسین. (۱۳۹۳ش). نیمرخ جنایی بزه‌کاران سایبری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی. پردیس فارابی دانشگاه تهران. قم.
۲۱. ملکوئی نصیر؛ محسنی، فرید. (۱۴۰۲ش). پیشگیری جامعه‌مدار از بزه‌کاری اطفال و نوجوانان در محیط‌های آموزشی مجازی (با تأکید بر یافته‌های جرم‌شناسی). دیدگاه‌های حقوق قضایی، ۲۸(۱۰۲)، ۲۰۷-۲۳۴. <https://doi.org/10.22034/jlvi.2024.1998625.0>
۲۲. منشوری، زهرا. (۱۳۹۸ش). بررسی علل بزه‌دیدگی کودکان و راهکارهای پیشگیری از آن (مطالعه موردی: شهرستان تالش: ۱۳۹۸). پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی. دانشگاه آزاد اسلامی.
۲۳. نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۹۵ش). از جرم‌شناسی حقیقی تا جرم‌شناسی مجازی (دبیاچه مترجم برای ویراست دوم). دبیاچه در جرم‌شناسی ژرژ پیکا، (ویراست ۲، ج. ۴). تهران: میزان.
۲۴. نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۹۱ش). تقریرات درس جرم‌شناسی (بزه‌دیدگی‌شناسی). (به کوشش شهرام ابراهیمی). مقطع کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید بهشتی. تهران. دسترس‌پذیر در: lawtest.ir
۲۵. والکلایت، ساندرا. (۱۴۰۰ش). دانشنامه بزه‌دیدگان و بزه‌دیدگی‌شناسی. (ترجمه حمیدرضا ملک‌محمدی). تهران: میزان.
۲۶. یوسفی، سید ابوالقاسم. (۱۳۹۶ش). بررسی بزه‌دیدگی‌شناسی جرایم سایبری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم‌شناسی. جامعه المصطفی. مجتمع آموزش عالی مشهد.
27. Axpe, I., Rodríguez-Fernández, A., Goñi, E., & Antonio-Agirre, I. (2019). Parental socialization styles: The contribution of paternal and maternal affect/communication and strictness to family socialization style. *International journal of environmental, research and public health*, 16(12), 2204
28. Cooper, R. M., & Blumenfeld, W. J (2012). Responses to cyberbullying: A descriptive analysis of the frequency of and impact on LGBT and allied youth. *Journal of LGBT Youth*, 9, p. 160.

29. Elgar, F. J., Pfortner, T. K., Moor, I., De Clercq, B., Stevens, G W., & Currie, C (2015). Socioeconomic inequalities in adolescent health 2002–2010: a time-series analysis of 34 countries participating in the Health Behavior in School-aged Children study. *The Lancet*, 385(9982), pp. 2088-2095
30. Gault-Sherman, M., Silver, E., & Sigfúsdóttir, I. D (2009). Gender and the associated impairments of childhood sexual abuse: A national study of Icelandic youth. *Social science medicine*, 69(10), pp. 1515-1522.
31. Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2019). Connecting adolescent suicide to the severity of bullying and cyberbullying. *Journal of school violence*, 18(3), pp. 333-346.
32. Karsna, K., & Bromley, P. (2023). *Child sexual abuse in 2021/22: Trends in official data*. Centre of expertise on child sexual abuse. Retrieved Feb, 6, 2024.
33. Kimonis, E. R., Frick, P. J., & Barry, C. T. (2004). Callous-unemotional traits and delinquent peer affiliation. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72(6), p. 950-956.
34. Lee, C., Coe, C. L., & Ryff, C. D (2017). Social disadvantage, severe child abuse, and biological profiles in adulthood. *Journal of health and social behavior*, 58(3), pp. 371-386.
35. Lee, Y., Harris, M. N., & Kim, J (2022). Gender differences in cyberbullying victimization from a developmental
36. Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K (2011). *risks and safety on the internet: the perspective of European children: full findings and policy implications from the EU Kids Online survey of 9-16-year olds and their parents in 25 countries*.
37. Matta Oshima, K. M., Jonson-Reid, M., & Seay, K. D (2014). the influence of childhood sexual abuse on adolescent outcomes: The roles of gender, poverty, and re victimization. *Journal of Child Sexual Abuse*, 23(4), pp. 367-386.
38. Navarro, R (2016). Gender issues and cyberbullying in children and adolescents: From gender differences to gender identity measures Cyberbullying across the globe: Gender, family and mental health, pp. 35-61.
39. Pedersen, W., Bakken, A., Stefansen, K., & von Soest, T (2023). sexual victimization in the digital age: A population-based study of physical and image-based sexual abuse among adolescents. *Archives of sexual behavior*, 52(1), pp. 399-410.
40. Pharo, H., Sim, C., Graham, M., Gross, J., & Hayne, H (2011). Risky business: executive function, personality, and reckless behavior during adolescence and emerging adulthood. *Behavioral neuroscience*, 125(6).
41. Powell, A., Henry, N., Flynn, A., & Scott, A. J (2019). Image-based sexual abuse: The extent, nature, and predictors of perpetration in a community sample of Australian

- residents. *Computers in Human Behavior*, 92, pp. 393-402.
42. Runarsdottir, E., Smith, E., & Arnarsson, A. (2019). the effects of gender and family wealth on sexual abuse of adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 16(10).
43. Sawyer, A. L., Bradshaw, C. P., & O'Brennan, L. M (2008). Examining ethnic, gender, and developmental differences in the way children report being a victim of "bullying" on self-report measures. *Journal of Adolescent Health*, 43(2), pp. 106-114.
44. Schneider, S. K., O'Donnell, L., & Smith, E. (2015). Trends in cyberbullying and school bullying victimization in a regional census of high school students, 2006–2012. *Journal of School Health*, 85, pp. 611–620.
45. Seals Jr, R. A., & Stern, L. V. (2013). Cognitive ability and the division of labor in urban ghettos: Evidence from gang activity in US data. *The Journal of Socio-Economics*, 44, pp. 140-149.
46. Sedlak, A. J., Mettenburg, J., Basena, M., Peta, I., McPherson., Greene, A., & Li, S. (2010). *Fourth national incidence study of child abuse and neglect* (NIS-4). Washington, DC: US Department of Health and Human Services, 9.
47. Stoltenborgh, M., Van Ijzendoorn, M. H., Euser, E. M., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). A global perspective on child sexual abuse: Meta-analysis of prevalence around the world. *Child Maltreatment*, 16(2), pp. 79-101.
48. Ventéjoux, A. (2019). Une lecture de la cyberviolence: la rencontre du sujet et du cyberspace dans les infractions à caractère sexuel envers mineurs réalisées sur Internet: A take on cyberviolence: the encounter of the subject and cyberspace in online sex offences against minors. Doctoral dissertation. Docteur es, Psychologie,

Websites

49. <https://cyberbullying.org/category/statistics>
50. <https://fararu.com>
51. <https://www.pewresearch.org>
52. <https://www.lse.ac.uk>
53. <https://www.unicef.org>
54. <https://www.who.int>

Resources

- 1.Aboozari, M. (2016). *Cyber Criminology*. Tehran: Mizan Publishing. [in Persian]
- 2.Afshari, M., et al. (2022). Determining the gap between the current and desired status of sexual education for middle school students corresponding to the Fundamental Transformation Document of Education, *Research in Islamic Education Issues*, 30(54), 11-33. [in Persian]
- 3.Afzali Gorooh, M. (2020). Victimological analysis of sexual harassment of girls in cyberspace. Doctoral dissertation in Social Sciences - Women's Studies - Women's Rights in Islam, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University. [in Persian]
- 4.Jalali Farahani, A. H. (2014). Lifestyle theory, in *Encyclopedia of Victimology and Crime Prevention*, edited by Dr. Ali Hossein Najafi Abrandabadi, Tehran: Mizan Publishing. [in Persian]
- 5.Haji Dehabadi, A., & Salimi, E. (2014). Principles of criminalization in cyberspace (with a critical approach to the Computer Crimes Law), *Majlis and Rahbord Quarterly*, (80), 77-78. [in Persian]
- 6.Haji Dehabadi, M. A., & Salimi, E. (2019). Delinquency and victimization of internet natives from etiology to response in the restorative paradigm, *Criminal Law and Criminology Studies*, 49(1), 41-63. [in Persian]
- 7.Hejazi, Z., Ghaderi, M., Sadeghi, A., Samadi, P., & Niknam, Z. (2021). Synthesis of components and actors of the home-school sexual education curriculum, *Educational Research*, 42, 78-114. [in Persian]
- 8.Khalilpour Chalksary, S. A. (2020). Iran's criminal legislative policy regarding the security of children in cyberspace, *Child Rights*, 2(5), 161-187. [in Persian]
- 9.Zarrokh, E. (2010). Criminology of Cyberspace. Master's thesis in Criminal Law and Criminology, Isfahan: Shahid Ashrafi Esfahani Institute of Higher Education. [in Persian]
- 10.Saffari, A., & Imani, M. (2020). The impact of victimization of children and adolescents on delinquency and its prevention, *Prevention Approach*, 3(2), 151-178. [in Persian]
- 11.Azimi, A., et al. (2023). Analysis of the factors underlying online sexual harassment of adolescent girls, *Journal of Applied Counseling*, 2(13), 101-114. [in Persian]
- 12.Alizadeh Shorjian, S. (2021). Protective victimological approach to girls who are victims of sexual harassment in virtual social networks. Master's thesis, Faculty of Humanities, University of Kashan. [in Persian]

13. Omrani Samian, R. (2020). Investigating the role of sensation seeking and dimensions of temperament and character on internet addiction among students. Master's thesis in Criminal Law and Criminology, Ardabil: Islamic Azad University. [in Persian]
14. Omrani, G. (2015). Criminological study of sexual victimization on Facebook and Twitter social networks. Master's thesis in Criminal Law and Criminology, Tehran: Allameh Tabataba'i University. [in Persian]
15. Franken, R. (2024). **Motivation and Emotion**, translated by Gholamreza Mahmoudi et al., 12th edition, Tehran: Ney Publishing. [in Persian]
16. Farhadi Alashti, Z. (2016). **Situational prevention of cybercrimes: solutions and challenges**, Tehran: Mizan Publishing. [in Persian]
17. Keramati Moez, H. (2020). **Victimology of children in virtual networks**. Tehran: Dadgostar Publishing. [in Persian]
18. Reeve, J. M. (2024). **Understanding Motivation and Emotion**, translated by Yahya Seyed Mohammadi, 40th edition, Tehran: Ravan Publishing. [in Persian]
19. Mohseni, F. (2011). The share of children and adolescents in criminal protection in virtual and real space, **Criminal Law Teachings**, 8(1), 137-170. [in Persian]
20. Mohammad Koorehpaz, H. (2014). Criminal profiling of cyber offenders. Master's thesis in Criminal Law and Criminology, Qom: Farabi Campus, University of Tehran. [in Persian]
21. Malakouti, N., & Mohseni, F. (2023). Community-based prevention of juvenile delinquency in virtual educational environments (with an emphasis on criminological findings), **Judicial Law Perspectives**, 102(28), 207-234. [in Persian]
22. Mansouri, Z. (2019). Investigating the causes of child victimization and prevention strategies (Case study: Talesh city: 2019). Master's thesis in Criminal Law and Criminology, Islamic Azad University. [in Persian]
23. Najafi Abrandabadi, A. H. (2016). **Preface to Georges Picca's Criminology**, 2nd edition, 4th printing, Tehran: Mizan Publishing. [in Persian]
24. Najafi Abrandabadi, A. H. (2012). **Lectures on Criminology (Victimology)**, compiled by Shahram Ebrahimi (Master's program, Shahid Beheshti University). [in Persian]
25. Yousefi, S. A. (2017). A study on the victimology of cybercrimes. Master's thesis in Criminal Law and Criminology, Al-Mustafa International University, Mashhad: Mashhad Higher Education Complex. [in Persian]

